

Verksamhetsplan 2017

Förskoleavdelningen

Förskolor Förskolebarn med funktionsnedsättning

Kungsholmens stadsdelsförvaltning
Förskoleavdelningen

Lindhagensgatan 76
Box 49039
100 22 Stockholm
Växel 08 508 08 000
Fax 08 508 08 099
kungsholmen@stockholm.se
www.stockholm.se

Innehåll

Marieberg och Essingeöarnas förskoleområde	3
S:t Görans förskoleområde	24
Hornsbergs förskoleområde	37
Fredhäll och Kristinebergs förskoleområde	53
S:t Eriks förskoleområde	73
Kungsholmens södra förskoleområde	95
Stockholms Habiliteringsenheter	112

Förskolechef: Monica Bellman

Verksamhetsplan 2017 för Marieberg och Essingeöarnas förskoleområde

Innehållsförteckning

Inledning	3
Organisations- och ledningsstruktur.....	5
1. Ett Stockholm som håller samman.....	5
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	5
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	9
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	10
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	10
2.5 Stockholms miljö är giftfri	11
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	12
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	12
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	13
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	13
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	15
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	16
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	17
Uppföljning av ekonomi.....	19
Resursanvändning	19
Budget 2017	19
Övriga frågor	21

Inledning

Förskoleområdet består av sex förskolor med ca 318 barn och ett 75-tal medarbetare.

Förskolorna är belägna på Stora och Lilla Essingen samt i Marieberg på Kungsholmen. Förskolorna Vängåvan och Galaxen ligger på Stora Essingen. Luxviken och Vita Villan på Lilla Essingen. Taffelberget och Konradsberg i Marieberg.

Förskolornas verksamhet vänder sig till barn i åldrarna 1-5 år vars vårdnadshavare förvärvsarbetar, studerar, är arbetssökande eller föräldralediga med nyfött syskon.

Verksamheten utgår från styrdokument som Skollagen, Förskolans läroplan LpFö 98, rev.2016, Stockholms stads förskoleprogram: Framtidens förskola, FN:s Barnkonvention och Kommunfullmäktiges och stadsdelens mål för förskoleverksamhet.

Verksamheten är ett komplement till hemmet. Vi arbetar för vårdnadshavares delaktighet i sitt barns vardag genom regelbunden information och öppenhet i den gemensamma dialogen. Vi är måna om att ta emot synpunkter och eventuella klagomål som ett instrument för vårt kvalitetsarbete.

Förskoleområdet leds av förskolechef, pedagogisk utvecklingsledare och administratör. Under året kommer biträdande förskolechef tillsättas. På varje förskola finns en uttalad arbetsplatsledare som i huvudsak arbetar som förskollärare i barngrupp.

Pedagogernas utbildning är förskollärare, lärare, dramapedagog, genusvetare och barnskötare. I området finns tre utbildade kockar på Luxviken, Taffelberget och Vita Villan. Galaxen, Vängåvan och Konradsberg har catering.

Prioriterade områden för vårt arbete under 2017

- Digitalisering och utveckling av kompetensen och användning av digitala verktyg.
- Hållbar Framtid- ekologiskt, socialt, ekonomiskt. Klimatsmart förskola.
- Pedagogiska miljöer
- Reflektionsverktyg
- Systematiskt kvalitetsarbete
- Pedagogiska ställningstaganden
- Barnhälsofrågor
- Språkutveckling
- En god arbetsmiljö

Vi arbetar för en likvärdig förskola där kvalitén är hög oavsett vilken förskola man går på.

Förskolan ser vi som en mötesarena där omsorg, demokratisk fostran och lärande bildar en helhet och lägger grunden för ett lustfyllt och livslångt lärande. Vårt mål är att ge barnen framtidstro och nyfikenhet inför nya kunskaper och erfarenheter. Vi ser förskoleåren som den viktigaste tiden i barnets skoltid och ansvarar därför att ge erfarenheter för självkänsla och tilltro så att lärandet blir lustfyllt i förskolan men också i skolan.

Vi vill också att förskoleåren ska fylla barnets ryggsäck med goda minnen när de börjar skolan. För att komma dit behöver verksamheten förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheter och de grundläggande demokratiska värderingar som vårt samhälle vilar på. Kungsholmens gemensamma pedagogiska ställningstaganden förmedlar just värdegrund

men även pedagogiska verktyg: människosyn, kunskapssyn, utforskande förhållningssätt, pedagogisk dokumentation och pedagogiska miljöer.

Vi erbjuder en genomtänkt pedagogisk, estetisk tilltalande miljö där barnen kan mötas och interagera med varandra, miljö och material. Våra miljöer och vårt förhållningssätt erbjuder ett transdisciplinärt lärande där olika discipliner sammanflätas, ett lärande som sker oavbrutet över flera ämnesområden samtidigt. I den pedagogiska miljön pågår ständigt demokratiska processer och pedagogerna finns till hands för att vägleda, reflektera och utmana barnen vidare i sitt lärande.

Materialet inbjuder till kreativitet, utforskande och mångfald och ger barnen många möjligheter till nya sammanhang, erfarenheter och kunskap.

Genom pedagogisk dokumentation utvecklas verksamheten efter barnens intressen och behov. Pedagogerna har kunskap om och förståelse för barns läroprocesser och kan se och lyfta fram dessa.

Förskoleområdet kommer att tillsammans med övriga förskolor på Kungsholmen att utveckla användningen av digital teknik. I det ligger även att barnen ska ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till teknikens möjligheter. Digitala verktyg kommer användas för information och dokumentation och ge ökad insyn av förskolornas arbete. Varje förskola har Facebook.

Vi håller fast i tidigare lässatsning på Kungsholmen och fortsätter samarbetet med biblioteket med nya läsombud.

Arbetet med Kemikaliesmart förskola fortsätter och blir en del av det gemensamma temat om Hållbar utveckling. Vi fortsätter med utrensning av plast i kök och pedagogiska miljöer och gör medvetna val vid inköp av material.

Ökat samarbete mellan förskolorna med flera gemensamma forum ger transparens, utbyte, utmaningar och utveckling. Gemensamma nätverk för pedagogisk utveckling, friskvård, digitalisering, kost och regelbundna möten mellan arbetsplatsledarna och ledning ökar möjligheten för att området ska bibehålla sina goda resultat. Flertalet pedagoger har hög kompetens och bidrar därför alla till att utveckla förskolornas verksamhet.

Organisations- och ledningsstruktur

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,5	3,8	År

Nämndmål:

1.1.1 Barn har respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö

Förväntat resultat

Varje barn uppmuntras till medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Ett ömsesidigt och respektfullt klimat råder där alla på förskolan visar hjälpsamhet mot varandra och har förmåga att dela med sig. Barnen tar ansvar och visar omsorg om sin närmaste omgivning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel vårdnadshavare som är nöjda med läroplansområdet normer och värden samt barns möjlighet till inflytande	91 %		År

Enhetsmål:

Barnen har respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Förväntat resultat

Barnen kan visa medkänsla och förståelse för varandra och för alla levande organismer. Barnen har en djupare relation till och förståelse och respekt för sin närmiljö. Vår värdegrund ska genomsyra hela verksamheten.

Arbetsätt

Vår verksamhet utgår från det enskilda barnet såväl som gruppen. Varje barn möts av engagemang, nyfikenhet och lyhördhet från oss vuxna så att vi lär känna barnet och dess personlighet och behov. Pedagogerna är närvarande och arbetar nära barnen i lek och utforskande för att kunna se, höra, bekräfta och utmana.

Vi utmanar barnen i att söka lösningar och vara självständiga i sitt tänkande. Genom ett utforskande förhållningssätt undersöker och upplever barn och pedagoger tillsammans i meningsfulla sammanhang.

Vi utforskar närmiljön tillsammans med barnen för att väcka och ta tillvara deras vilja att ta hand om och bevara det som finns omkring oss. Det vi upptäcker fördjupas och följs upp genom olika uttryckssätt i våra pedagogiska miljöer på förskolorna.

Vi eftersträvar en variation och en mångfald i miljö och material utifrån ett genus- och likabehandlingsperspektiv samt utifrån kulturella variationer. (Intersektionellt perspektiv)

Vi arbetar aktivt för att inkludera barn med särskilda rättigheter genom att vi synliggör olikhet som en tillgång.

Planen mot diskriminering och kränkande behandling, som skrivs vid läsårets början och sedan revideras i januari, är ett levande dokument för att förskolans miljö ska bli fri från fördomar och kränkningar. Barnen uppmuntras att ta för sig utan att det sker på någon annans bekostnad.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Hållbar utveckling i förskolan. Fortbildning för ökad inspiration planeras.	2017-02-04	2017-12-31

Nämndmål:

1.1.2 Barn utvecklar sina förmågor och sin kreativitet genom ett lustfyllt lärande

Förväntat resultat

Alla barn ges möjligheter till utveckling och lärande på lika villkor i utvecklade pedagogiska inne- och utemiljöer. Materialet är rikligt och varierat med utgångspunkt i läroplanens målområden. Barnens språk och kommunikation utvecklas och berikas genom olika aktiviteter. Matematiska begrepp synliggörs och används aktivt. Barnen får goda möjligheter att utforska naturen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som anser att barnens utveckling och lärande uppmuntras	84 %		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den matematiska utvecklingen	3,4		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den skapande verksamheten	3,5		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den språkliga utvecklingen	3,5		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med naturvetenskap	3,8		År
Förskolepersonalens bedömning av den pedagogiska miljön	3,5		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolepersonalens bedömarkompetens kvalitetssäkras i syfte att säkerställa likvärdigheten	2017-01-01	2017-12-31
Skapa digitala förutsättningar som stöd för barns lärande	2017-01-01	2017-12-31
Tydliggöra det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Barnen utvecklar sina förmågor och sin kreativitet i samspel, kommunikation, matematiskt tänkande och naturvetenskap genom ett lustfyllt lärande

Förväntat resultat

Att barnens kunskapande sker i projektform utifrån deras intresse i meningsfulla sammanhang.

Barnens språk och kommunikation utvecklas och berikas genom en genomtänkt och utmanande verksamhet.

Att den pedagogiska miljön erbjuder ett utforskande, rikligt och varierat material som inbjuder till kreativitet och mångfald.

Arbetsätt

Den pedagogiska miljön förändras och utformas utifrån barnens pågående projekt. Vi utvecklar projektarbeten och den pedagogiska dokumentationen för att synliggöra barnets läroprocess genom nätverk, pedagogiskt forum och reflektioner. Dokumentationen är ett underlag för gemensam reflektion som möjliggör för barn och pedagoger att uppmärksamma olika förståelser och tankar för de läroprocesser som pågår. Reflektion är ett verktyg för att bredda och fördjupa arbetet tillsammans med barnen

Vi ser lärandet som transdisciplinärt (gränsöverskridande) där utforskande inom olika ämnen vävs samman till en helhet och kanske resulterar i ny kunskap. Vi ser kunskap som något föränderligt och i stark förbindelse med sitt sammanhang.

Barns möte med litteratur har stor plats i våra förskolor. Genom olika uttryckssätt skapar barnen nya, gemensamma erfarenheter utifrån sina upplevelser av böckerna. På varje förskola finns en språkansvarig pedagog och ett kulturombud som bevakar utveckling och forskning, skapar intresse och lust hos kollegor samt medvetandegör arbetsättet.

Barnen utmanas i logiskt tänkande genom att få utmaningar, öppna produktiva frågor, möjlighet att ställa hypoteser samt tid att tänka och komma fram till egna lösningar.

Barnen erbjuds ett varierande utbud av material för matematiskt utforskande samt naturvetenskap och teknik.

Digitala verktyg och medier är viktiga inslag för att utveckla kreativa miljöer samt ett viktigt redskap i utforskandet.

Hållbar framtid i ekologins tecken är ett övergripande tema i området som leder till många naturvetenskapliga undersökningar, såväl i förskolornas närmiljö som inne i förskolornas pedagogiska miljöer, genom utforskande arbetsätt.

Vi ser kunskap som något föränderligt och i stark förbindelse med sitt sammanhang. Den pedagogiska miljön ska vila på vår kunskapssyn, människosyn och värdegrund.

Digitalisering med ökade fortbildningsinsatser och användande av digitala verktyg med ett medvetet och reflekterande förhållningssätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fortbildning i digital användning med Erika Kyrk Seger, "Ett transformerat lärarskap". Utveckla en digital ateljé på en av förskolorna. Settmässa för förskolornas ITinspiratörer. Bettmässa för ledningen. Möten på Medioteket.	2017-02-04	2017-12-31

Nämndmål:

1.1.3 Barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass

Förväntat resultat

Barnen får ett avslut och en avrundning av sin förskoletid där både barn och vårdnadshavare ges tillfälle att se det lärande och den utveckling som skett. Barnen besöker förskoleklassen under vårterminen. Avslutningssamtal med barnets vårdnadshavare genomförs där man även lämnar över barnens pedagogiska dokumentation.

Enhetsmål:

Barnen får en bra och väl fungerande övergång till fortsatt lärande i förskoleklass

Förväntat resultat

Barnen har fått möta en verksamhet i förskolan som utmanat deras lust till kunskap och nyfikenhet.

Barnen har lust och förväntan till att börja i förskoleklass.

Barnen och deras föräldrar är delaktiga i övergången till förskoleklass.

Föräldrarna har erbjudits överlämningsamtal.

Arbetsätt

Vi arbetar utifrån stadsdelens samverkansplan förskola- skola. Främst samarbetar vi med närliggande skolenheter dit de flesta barnen går från förskoleområdet.

Ledningspersoner och pedagoger från förskola och skola möts i minst två möten under året.

Två pedagoger från vårt förskoleområde kommer att bjuda in skolans ledning och pedagoger till en föreläsning om förskolans läroplan och kunskapssyn och det projekterande arbetsättet.

Förskolans pedagoger arbetar aktivt med att stärka barnens tro på sig själva och finns med för stöd och vägledning. Barnen från olika förskolor i samma närområde möts under vårterminen i olika sammanhang.

Verksamheten i förskolan ger barnen de färdigheter och kunskaper som är uttryckta i förskolans läroplan genom att använda sig av barnens egna intressen.

Vårens utvecklingssamtal är också ett avslutningssamtal där barnet deltar. Vårdnadshavare och barn får här med sig dokumentation om vad barnet lärt sig och hur utvecklingen skett.

Dokumentationen från det sista läsåret kan tas med till skolan. Ytterligare samtal erbjuds under vårterminen, ett kortare samtal, för familjernas egna funderingar och frågor.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Gemensam fortbildning förskola- skola utifrån förskolans läroplan och projekterande arbetssätt.	2017-02-04	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Nämndmål:

1.6.1 Nämndens verksamheter erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Inom nämndens verksamheter finns möjlighet till eget skapande och möjlighet att ta del av kultur i olika former. Kulturombuden ger inspiration och sprider goda exempel mellan verksamheterna. Nämnden verkar för att kulturen tillgängliggörs för alla inom stadsdelsområdet oavsett kön, ålder eller funktionsnedsättning.

Enhetsmål:

Förskolorna erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Barnen har fått möta litteraturens värld och fått ta del av vårt litterära kulturarv. Barnens eget kulturskapande är synliggjort på Kungsholmen. Barnen har fått ta del av stadens kulturella utbud och mångfald i projektets möjlighet till sammanhang.

Arbetssätt

Vi arbetar projekterande i olika grupsammansättningar utifrån barnens intressen. Vi uppmärksammar barnens eget kulturskapande och ger det värde genom att använda oss av det som barnen uttrycker i verksamheten.

Alla förskolor erbjuder platser för exempelvis skapande, läsning och konstruktion, vilka vi ser som några av de sätt som barnen kommunicerar med- och skapar- kultur.

Barnen får ta del av stadens utbud av kultur, bland annat genom besök i parker, på scener, gator och bibliotek.

Vi samarbetar med biblioteken och fortsätter med vårt läsprojekt som ska väcka medvetenhet om litteraturens värld och ökad läslust.

Uppföljning

.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kultur som språk och uttryckssätt i verksamhetens olika delar. Dans och drama som både organiseras eller används spontant. Flera läsombud på varje förskola som samarbetar med biblioteken.	2017-02-04	2017-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndmål:

2.4.1 Nämndens verksamheter är resurseffektiva

Förväntat resultat

Skräphanteringen i parkerna är effektiv och miljövänlig. Enheternas avfall och matsvinn minskar. Insamlingen av matavfall ökar.

Enhetsmål:

Förskolorna använder sig av ekologiska livsmedel

Förväntat resultat

Vi vill höja årsmålet till 48 %

Arbetsätt

Vi anser att kosten är viktig för att sträva mot en sund och hållbar framtid. Kvalitativa råvaror och kunskap hos kockarna är därför nödvändigt.

Vi höjer medvetenheten och kunskapen runt kost i förskolan i de köksnätverk som dels förskoleområdet och hela Kungsholmens förskolor har. Dessa nätverk är viktiga mötesarenor för utbyte av erfarenheter och kunskaper.

Vid inköp beställs frukt och grönsaker efter årstid och vi prioriterar svenska varor. Prioriterade ekologiska varor är bananer, mejerivaror, ägg, köttfärs, morötter, vitkål och potatis. Vi följer upp andelen ekologiska inköp regelbundet på nätverken och höjer vår målsättning succesivt.

Vi äter ris högst en dag i veckan för att undvika onödigt exponering för de medel som framkommer vid behandlingen av riset.

Kockarna har fått utbildning i- och använder sig av handlingsplanen Kemikaliesmart förskola.

I vår folder som kockarna skrivit ihop med ledningen "Kockarna informerar" framgår att veckomatsedlarna består av minst två dagar av vegetarisk kost i veckan. Kött högst en dag i veckan.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Sophantering med matavfall ska utvecklas.	2017-02-04	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Nämndmål:

2.5.1 Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta och giftfria

Förväntat resultat

Personal inom nämndens verksamheter har kunskap och medvetenhet om kemikalier och gör därmed kemikaliesmarta inköp. Produkter och material med lågt miljökrav fasas ut till förmån för miljömärkta produkter. Andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolan serverar vegetarisk mat minst två gånger per vecka	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Förskolorna arbetar med klimatsmart förskola

Förväntat resultat

Att förskolans produkter och material är miljövänliga
Att klimatsmart förskola är ett ledande mål, väl känt för alla
Att miljömedvetenheten drivs i nära samarbete med barnen
Kockar och pedagoger ska omsätta kunskap från fortbildning med miljövetare

Arbetsätt

Fortsätta att tydligt väva in miljömedvetenheten tillsammans med barnen. Energiagenterna för att få ett medvetet förhållningssätt för energianvändning.
Arbeta med kemikaliecentrums vägledning och kemikalieplanen för staden. Avstämning för att nå nivå 2 och 3 i juni och december.
Säkerställa att kompetens finns hos samtliga nyanställda.
Se över antalet leveranser för att kunna samordna dessa.
Fortsätta att byta ut tallrikar till lättporlin.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Nämndmål:

3.5.1 Stadsdelsnämndens ekonomi är långsiktigt hållbar

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och befintliga resurser används så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån nya behov. Prognossäkerheten är god och åtgärder vidtas vid behov.

Enhetsmål:

Förskoleområdet har en budget i balans.

Förväntat resultat

Att ekonomin på enheten ska vara i balans.

Att medel används på väl genomtänkt och ansvarsfullt sätt.

Arbetsätt

Förskolechef stämmer av budget vid varje månadsskifte efter lönekörning och mätning av inskrivna barn. Uppföljning sker i ett ekonomisystem där varje förskola kan särskiljas. Uppföljning sker kontinuerligt då barnantal och lönekostnader kan skifta mycket under året, vilket kan påverka budget avsevärt.

Budget är en punkt på arbetsplatsträffar, samverkansmöten och på möten med arbetsplatsledarna

Ledningen håller sig informerad om nya direktiv som är viktiga för förskoleområdets ekonomi.

Stor noggrannhet av ekonomi är nödvändig. Alla pedagoger visar stort ansvar för inköp och vikarietillsättning.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	84	83	År
 Sjukfrånvaro	8 %	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

4.2.1 Ledare och medarbetare är engagerade, lyhörda och nytänkande

Förväntat resultat

Förvaltningens chefer skapar en bra och hållbar arbetssituation med inkluderande arbetsplatser som är fria från diskriminering. Ledarskapet främjar medarbetarskap och har fokus på att utveckla medarbetarna och verksamheten. Medarbetarna ges ansvar och inflytande genom att chef och medarbetare tillsammans bryter ner verksamhetens mål för att öka förståelsen och skapa samsyn kring uppdraget. Allt i syfte att ge god kvalitet i servicen till medborgarna.

Enhetsmål:

Ledarskapet är engagerat, kommunikativt och utvecklingsinriktat

Förväntat resultat

Ett tydligt ledarskap som inspirerar, ger stöd och utmanar.

Arbetsätt

Vi arbetar utifrån en tydlig ledningsorganisation som består av förskolechef, pedagogisk utvecklingsledare och administratör. En ny biträdande förskolechef kommer att rekryteras under året.

Vi arbetar med delegation av vissa arbetsuppgifter ut till våra arbetsplatsledare.

Våra möten med pedagogerna bygger på respekt, öppenhet och tydlighet och bör alltid uppfattas som dialogisk.

Vi arbetar med direkt uppföljning och återkoppling till arbetslagen av stadens olika kvalitetsdokument. Forum för dessa sammanhang är veckomöten och arbetslagsreflektion, men även genom reflektionsverktyget där varje arbetslag samlar information som rör den egna hemvisten och förskolan.

Vi har tydliga utvecklingsområden där vi koncentrerar våra fortbildningsinsatser för hela

personalen, för att ge bästa möjliga resultat.

Vi har strategiska utgångspunkter i vår kommunikationsplan. Exempelvis kommunicerar pedagogerna kring verksamheten med våra föräldrar i veckobrev, med ett språk som speglar vår syn på barn och kunskap och med tydliga kopplingar till de begrepp och uttryck som används i läroplanen och därmed även i förskoleundersökningen.

Nämndmål:

4.2.2 Ledare och medarbetare skapar tillsammans en bra och inkluderande arbetsmiljö

Förväntat resultat

Stadsdelsförvaltningens psykosociala arbetsmiljöindex ökar och sjukfrånvaron minskar. Det systematiska och särskilt det sociala och organisatoriska arbetsmiljöarbetet fortsätter att utvecklas i förvaltningens verksamheter. Samverkan genomförs på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Enhetsmål:

Medarbetarskapet är engagerat, ansvarstagande och medskapande

Förväntat resultat

Ledningen skapar förutsättningar för ett medskapande arbetssätt.
Medarbetarna tar ansvar för att vara medskapande.

Arbetssätt

APT på varje förskola. Prioritera personalens egna punkter
Använda metoder där alla kommer till tals exempelvis "dialogmodellen".
Vi processar förändring och utveckling av verksamheten tillsammans i olika mötesforum.
Vi använder ett remissförfarande.
Vi förväntar oss att alla är delaktiga, förberedda och engagerade.
Ledningen bjuder in till tät dialog och organiserar för olika mötestillfällen mellan medarbetarna och mellan ledning och medarbetare.
Anpassad kompetensutveckling erbjuds för att öka säkerheten och engagemanget i rollen som pedagog.
Medarbetarenkät blir underlag för utvärdering av medskapande.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Nämndmål:

4.3.1 Kungsholmens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Förväntat resultat

De beslut och insatser som nämnden ansvarar för utgår ifrån individens lika rättigheter och möjligheter. Ett normkritiskt och inkluderande arbetssätt genomsyrar verksamheterna. Invånare och medarbetare upplever att nämndens verksamheter är fria från diskriminering.

Enhetsmål:

Barnen förstår och praktiserar alla människors lika rätt och värde. Ingen upplever diskriminering, utanförskap eller kränkande behandling.

Förväntat resultat

Alla barn och vuxna upplever att förskolan är fri från fördomar, kränkningar och diskriminering.

Arbetssätt

Värdegrund och gott förhållningssätt ska genomsyra våra verksamheter. Vuxna visar vägen och är förebilder för barnen men också för varandra kollegialt. Nyanställda möts med respekt och nyfikenhet och vårdnadshavare utifrån sin roll. Alla ska känna att de respekteras som de är. Vi ser olikhet som en tillgång i förskolan och bemöter alla lika oavsett kön, handikapp, religion, etnisk tillhörighet eller sexuell läggning.

Plan mot diskriminering och kränkande behandling skrivs i början av varje läsår i augusti och revideras i början på vårterminen. Alla pedagoger deltar i arbetet. Den skrivs per avdelning eller våning. Planen ligger till grund för att ett medvetet arbete bedrivs för att motverka alla typer av utanförskap eller utsatthet.

Alla pedagoger känner till tillvägagångssätt för anmälan till familjeenheten och akutmatrisen för misstanke om brott mot barn. Kränkningar meddelas ledningen som skyndsamt sätter sig in i situationen och som i sin tur meddelar verksamhetschef.

Förskolorna arbetar utifrån ett normkritiskt förhållningssätt tillsammans med barnen. Ett par pedagoger går utbildning på Stockholms universitet i ämnet. Flera pedagoger visar intresse för fortbildning runt detta. Planen ligger till grund i arbetslagens möten och är ett levande dokument.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Nämndmål:

4.4.1 Barn och ungas rättigheter respekteras

Förväntat resultat

Barn och unga kommer till tals i utredningar och vid genomförande av insatser. I planeringen av parker och lek- och idrottsmiljöer finns ett barnperspektiv.

Enhetsmål:

Barn och ungas rättigheter respekteras enligt barnkonventionen

Förväntat resultat

Verksamheten ska ge barnen möjlighet att vara modiga- vilja, våga och kunna uttrycka sig.

Barnen ges möjlighet att uttrycka sina tankar och åsikter i olika uttrycksformer.

Barnen ges möjlighet att reflektera kring värdefrågor tillsammans med andra barn och vuxna i olika sammanhang.

Arbetsätt

Vi skriver och reviderar Plan mot diskriminering och kränkande behandling och på varje förskola två gånger per år. Vi erbjuder både stora och små sammanhang och mötesformer där barnen ges möjlighet att uttrycka sig.

Förskolorna arbetar med materialet "Tio kompisböcker" som redskap i arbetet med att öka barnens kunskaper kring- och förståelse för sina rättigheter utifrån barnkonventionen.

Vi ser konfliktsituationer som en möjlighet till dialog och förhandling och möter därför konflikter nyfiket och utan att döma enskilda barn.

Vi skriver och reviderar plan mot kränkningar och utanförskap som skrivs på varje förskola två gånger per år. Vi arbetar med planerna både i pedagoggruppen och tillsammans med barnen, för att bidra till att levandegöra diskussioner kring ämnen som exempelvis inkludering/ exkludering och rättigheter/ skyldigheter.

Vi erbjuder en pedagogisk miljö som bjuder in till variation och mångfald. Barnen är med och utformar miljöerna som ska vara tydligt organiserade och tillgängliga för alla.

Vi erbjuder miljöer som ger utrymme för reflektion, eftertanke och vila. Vi skapar balans över dagen mellan aktivitet och vila.

Vi möter barnlitteratur normkritiskt- som utgångspunkt för samtal och kritisk reflektion kring maktstrukturer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Regelbundna barnhälsomöten i ledningsgruppen för att säkerställa att insatser görs och följs upp runt alla barn. Samarbete med specialpedagog utökas.	2017-02-04	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämndmål:

4.7.1 Kungsholmsbor blir väl bemötta och har möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

Medborgare på Kungsholmen utövar inflytande genom att lämna medborgarförslag och delta vid stadsdelsnämndens sammanträden. Nämndens råd är aktiva. Möjlighet till dialog finns genom förvaltningens sociala kanaler. Alla som tar del av nämndens verksamheter, vårdnadshavare och anhöriga har möjlighet till inflytande och bemöts med respekt. Synpunkter och klagomål besvaras.

Enhetsmål:

Alla vårdnadshavare blir väl bemötta och har möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

Vårdnadshavarna ska uppleva att de bemöts med respekt från förskolans alla pedagoger
Vårdnadshavarna ska uppleva att dialog och rutiner finns för delaktighet och inflytande

Arbetsätt

Första kontakten via mail eller telefon ska vara serviceinriktad.

Respekt och förståelse för våra olika roller och att uppdraget från förskolan är att ge både vårdnadshavare och barn information och påverkansmöjligheter.

Genom sociala medier, muntlig dialog och i veckobrev beskriver vi verksamhetens innehåll och syfte.

Snabb hantering av frågor och synpunkter.

Förskoleråd på varje förskola med representanter från vårdnadshavarna och förskolan.

Uppföljning av förskoleundersökning.

Individuella utvecklings- och avstämningssamtal.

Nämndmål:

4.7.2 Barn i förskolan är delaktiga i demokratiska processer

Förväntat resultat

Barnen uttrycker sina tankar och åsikter och gör aktiva val. Barnen deltar i olika former av samarbete och beslutsfattande och respekterar gemensamma beslut.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen i förskolan är delaktiga i demokratiska processer	88 %		År

Enhetsmål:

Barnen är delaktiga i demokratiska processer.

Förväntat resultat

Barnen känner sig respekterade och lyssnade till.

Barnen upplever och förstår att de får vara med och påverka den pedagogiska verksamheten och miljön på förskolan.

Arbetsätt

Vi skapar sammanhang där vi lyfter fram olikheter i alla sätt att göra och tänka som tillgångar. Barnen får stöd i frågor och möjlighet att bredda och fördjupa sina teorier, då pedagogerna är aktivt närvarande, nyfikna och medforskande.

Barnen kan följa sitt eget lärande då det synliggörs genom dokumentation som finns tillgänglig i deras närmaste lärmiljö. Barnet ges därmed möjlighet att reflektera och bli medvetet om både individuella och gruppens läroprocesser samt hur deras intressen och tankar tas tillvara.

Barnen erbjuds en varierande och estetiskt tilltalande miljö där materialet är tillgängligt, inbjudande, överblickbart och välordnat. De inbjuds till att samtala kring värdet av att respektera sin gemensamma miljö. Material och erbjudanden i de pedagogiska miljöerna förändras utifrån barnens intressen och pågående projekt. Vi gör tillägg som uppmuntrar till förändrat lärande.

Under dagen erbjuds barnen att delta i olika gruppkonstellationer för att lära känna miljöer, material och upptäcka varandras förmågor och kompetenser. De ska få en upplevelse av att både lyssna och bli lyssnade till i större och mindre gruppssammanhang. De är del i ett kollaborativt lärande.

Vi vuxna är goda förebilder och visar att allas synpunkter är viktiga. Vi har ett respektfullt och inlyssnande förhållningssätt och för dialog med barnen där de ges utrymme för dem att uttrycka sig om det som är bra och det som bekymrar dem.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Föreläsning i normkreativt förhållningssätt. Flera pedagoger läser genuspedagogik på högskola.	2017-02-04	2017-12-31

Nämndmål:

4.7.3 Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller

Förväntat resultat

Vårdnadshavare upplever att de bemöts med respekt av förskolans personal. Vårdnadshavare känner att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamhet, uppföljning och utvärdering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till samverkan med förskolan	80 %		År

Enhetsmål:

Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller

Förväntat resultat

Föräldrarna har förståelse för, insyn i och upplever delaktighet och inflytande i verksamheten. Föräldrarna känner sig trygga med förskolans verksamhet där demokratisk fostran, omsorg och lärande skapar en helhet.

Arbetsätt

Vi skapar aktivt en relation med föräldrarna och bjuder in till delaktighet och samverkan. Vi har skapat olika former för dialog som muntlig/ skriftlig dialog, föräldramöten, förskoleråd, utvecklingssamtal, samtal, utvärderingar, enkäter och samkväm.

Vi är lyhörda för att frågor och behov kan skilja mellan familjer.

Vi kommunicerar den barnsyn vi arbetar efter, "det kompetenta barnet", så att föräldrar förstår syftet med den pedagogiska verksamheten och hur vi kopplar det till våra åtaganden.

Vi arbetar med en föräldraaktiv inskolningsmodell där föräldrar medverkar under hela inskolningsperioden, som oftast är några dagar, för att de på så sätt kan få en egen bild av verksamheten.

Vi erbjuder alla föräldrar minst ett utvecklingssamtal och ett föräldramöte per år.

Vi erbjuder föräldrar att representera i förskoleråd med förskoleledning och pedagoger.

Vi ger information om förskolans mål, åtaganden, verksamhetsplaner och styrdokument för verksamheten. Avdelningarna skriver veckobrev via mejl till föräldrarna. Här får familjerna en möjlighet att följa förskolans verksamhets- projekt, kulturupplevelser och matsedel.

Vi ger information om vart man kan vända sig för idéer, frågor och funderingar runt verksamheten samt klagomål.

Vi bjuder in till olika former av samkväm som projektutställningar och lucia.

Vi erbjuder överflyttningssamtal vid överflyttningar mellan avdelningar, uppföljningssamtal en tid efter inskolning och överlämningssamtal inför skolstarten.

Vi är nyfikna på alla familjer och ser dem som en resurs i arbetet med ett interkulturellt förhållningssätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ökad möjlighet till att dela information via flera Iphone. Öppenhet för spontana samtal med vårdnadsvärnarna samt erbjuda ett kortare samtal för vårdnadshavare till blivande skolbarn under tidig vårterminen.	2017-02-04	2017-12-31

Uppföljning av ekonomi

Resursanvändning

Budget 2017

SAMMANFATTNING BUDGET 2017						

SAMMANFATTNING BUDGET 2017						
Prestationsintäkter		35 707		Antal barn, snitt		
				Små	160	
Övriga intäkter		2 022		Stora	158	
				Totalt	318	
Summa intäkter		37 729				
Lön		33 573				
Övriga kostnader		4 726				
S:a kostnader		38 299				
Beräknat resultat		- 570				
Ev kommentar						

Olika fortbildningsåtgärder med studiebesök och föreläsare kommer ligga under året som är viktiga för verksamhetens utveckling. Vi behöver även komplettera vissa digitala verktyg som lärplattor och Iphone.

Vi kan se att det också inneburit ökade kostnader för förskoleområdet i och med att en förskola på Stora Essingen lades ner förra året. Den förskolan lagade mat till de två andra förskolor också. Den externa catering som numera levererar har blivit avsevärt mycket kostsammare.

Barnintäkterna har påverkats av nedläggningen. Barnen placerades på övriga förskolor och för vårt område innebär det att vi fick flera äldre barn inskrivna på platser som var lediga, efter barn som gått till skola. Om nedläggning inte skett hade vi placerat yngre barn på lediga platser till höststarten 2016. Pengen för yngre barn är högre än för äldre. För hösten 2017 blir det samma situation för de båda förskolorna som ligger kvar på Stora Essingen då återflytt erbjuds barnen som började på andra förskolor. Ett 25 tal platser går i huvudsak till äldre barn. Drygt 200 tkr i minskad intäkt än om vi erbjuder yngre barn.

Dessutom har området en stor grupp barn födda 2013, 70 stycken som vid årsskiftet började räknas som äldre barn. Minskningen innebär 1,3 mnkr räknat på helår.

Fonderade medel kommer att balansera budget.

Övriga frågor

På varje förskola finns skriftliga rutiner för synpunkter och klagomål. Alla klagomål följs upp med vårdnadshavare samt berörd personal. Positiva synpunkter återkopplas till medarbetarna. Synpunkter och klagomål som kommer till oss via mail följer vi alltid upp via svarsmail, telefonsamtal eller inbokade samtal med berörd vårdnadshavare. På förskoleråd lämnas utrymme för vårdnadshavares egna frågor i möte med cheferna

Förskolechef: Angelika Hatlevoll

Verksamhetsplan 2017 för S:t Görans förskoleområde

Innehållsförteckning

Inledning	3
Organisations- och ledningsstruktur.....	3
1. Ett Stockholm som håller samman.....	3
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	3
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	6
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	6
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	6
2.5 Stockholms miljö är giftfri	7
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	8
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	8
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	8
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	8
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	10
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	10
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	11
Uppföljning av ekonomi.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Resursanvändning	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Budget 2017	13
Övriga frågor	13

Inledning

S:t Görans förskoleområde består av fem förskolor, Kungsholmens Västra, S:t Görans förskola, Valvet, Komis och Smulor och Frön, med sammanlagt 18 grupper och 308 barn under vårterminen 2017. Hösten 2017 kommer förskolan Valvet att utökas med fem nya avdelningar och där kommer våra två mindre förskolor att flytta in. Det innebär att vi under höstterminen kommer att ha tre förskolor. Arbetet med klimatsmart förskola kommer att fortgå under året och vara en viktig del i upprustningen av de nya avdelningarna. Vårt fokus i förskoleområdet kommer att vara utveckling av digitala verktyg som en naturlig del av lärandet i samtliga grupper. Vi kommer att fortsätta att fördjupa leken som verktyg i utforskande av våra valda projekt där de digitala verktygen bidrar till kreativa lekmiljöer för barnen och där barnens egna idéer och teorier får möjlighet att iscensättas och utforskas.

Vår verksamhetsberättelse visar på en generellt god måluppfyllelse utifrån 2016 års förväntade resultat. Vårt utforskande av hållbarhetsfrågor har starkt bidragit till att det förväntade resultatet har uppfyllts under flertalet av våra enhetsmål och framförallt de som relaterade till värdegrundsarbete och barnens utforskande via estetiska läroprocesser. Leken har trätt fram som en viktig aspekt av barnens utforskande och det kommer vi att arbeta mer med under 2017. Nätverken för pedagogerna kring digitala verktyg under 2016 gav mycket bra resultat och kommer att fortgå 2017.

Strategisk planering för året kommer att omfatta lek och digitala verktyg på nätverken. Avsätta tid och resurser från ledningen för att planera, rekrytera och organisera den nya förskolan med åtta avdelningar. Utöka det administrativa stödet för att avlasta ledningen. Vi ska utveckla den pedagogiska organisationen på samtliga förskolor för att tydliggöra ansvar och kommunikationsvägar. Vi har återigen en pedagogisk ledare i vårt område som kommer att förstärka den pedagogiska verksamhetens måluppfyllelse.

Organisations- och ledningsstruktur

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6	3,8	År

Nämndmål:

1.1.1 Barn har respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö

Förväntat resultat

Varje barn uppmuntras till medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Ett ömsesidigt och respektfullt klimat råder där alla på förskolan visar hjälpsamhet mot varandra

och har förmåga att dela med sig. Barnen tar ansvar och visar omsorg om sin närmaste omgivning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som är nöjda med läroplansområdet normer och värden samt barns möjlighet till inflytande	90 %		År

Enhetsmål:

Barn har respekt för allt levande och omsorg för sin närmiljö

Förväntat resultat

Barnen gör erfarenheter och skapar kunskaper om hållbarhetsfrågor utifrån ett ekologiskt och socialt perspektiv

Arbetsätt

Med leken som utgångspunkt utmanar vi barnens kreativitet och tankar för en hållbar framtid. Vi uppmärksammar och utmanar barnens utforskande av naturens mångfald, förbindelser och föränderlighet. Digitala verktyg blir en viktig del i att skapa kreativa lekmiljöer.

Nämndmål:

1.1.2 Barn utvecklar sina förmågor och sin kreativitet genom ett lustfyllt lärande

Förväntat resultat

Alla barn ges möjligheter till utveckling och lärande på lika villkor i utvecklade pedagogiska inne- och utemiljöer. Materialet är rikligt och varierat med utgångspunkt i läroplanens målområden. Barnens språk och kommunikation utvecklas och berikas genom olika aktiviteter. Matematiska begrepp synliggörs och används aktivt. Barnen får goda möjligheter att utforska naturen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som anser att barnens utveckling och lärande uppmuntras	83 %		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den matematiska utvecklingen	3,3		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den skapande verksamheten	3,5		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den språkliga utvecklingen	3,3		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med naturvetenskap	4		År
Förskolepersonalens bedömning av den pedagogiska miljön	3,8		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolepersonalens bedömarkompetens kvalitetssäkras i syfte att säkerställa likvärdigheten	2017-01-01	2017-12-31
Skapa digitala förutsättningar som stöd för barns lärande	2017-01-01	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Tydliggöra det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Barnens förmågor och kreativitet utmanas i gemensamma läroprocesser

Förväntat resultat

Att alla barn erbjuds rika möjligheter till utforskande och lekfullt lärande samt ställs inför nya utmaningar. Barnen använder sig av digitala verktyg i sitt utforskande.

Arbetsätt

Vi har ett utforskande förhållningssätt som vi har med oss under hela dagen, i såväl arrangerade projektstunder som i verksamhetens alla andra delar. Vi lyssnar in barnen och är nyfikna på vad de gör och upptas av. Vi vågar befinna oss i osäkerhet och förundran över barnens upptäckter och undersökande: pedagogerna följer barnen men är också väl pålästa och förberedda för att kunna göra val, utmana dem och iscensätta för ett fördjupat lärande.

Nämndmål:

1.1.3 Barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass

Förväntat resultat

Barnen får ett avslut och en avrundning av sin förskoletid där både barn och vårdnadshavare ges tillfälle att se det lärande och den utveckling som skett. Barnen besöker förskoleklassen under vårterminen. Avslutningssamtal med barnets vårdnadshavare genomförs där man även lämnar över barnens pedagogiska dokumentation.

Enhetsmål:

Barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass

Förväntat resultat

Barnen har en positiv förväntan inför starten i förskoleklass.

Arbetsätt

Vi följer Kungsholmens handlingsplan för övergång mellan förskola- skola.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Nämndmål:

1.6.1 Nämndens verksamheter erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Inom nämndens verksamheter finns möjlighet till eget skapande och möjlighet att ta del av kultur i olika former. Kulturombuden ger inspiration och sprider goda exempel mellan verksamheterna. Nämnden verkar för att kulturen tillgängliggörs för alla inom stadsdelsområdet oavsett kön, ålder eller funktionsnedsättning.

Enhetsmål:

S:t Görans förskoleområde erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Barnen blir kulturproducenter med fokus på lek och digitala verktyg. Upplevda kulturella erfarenheter ger inspiration till barnens eget kulturskapande

Arbetsätt

Förskolorna kommer att ge förutsättningar för skapande verksamhet med olika material och uttrycksformer, samt att iscensätta för lek och förbinda det med barnens övriga kulturskapande. Estetiska lärprocesser och lek blir i våra verksamheter ett sätt att fördjupa, skapa sammanhang och meningsfullhet i barnens lärande. Personalen håller sig ajour med vilka möjligheter som finns i Stockholms stad för att erbjuda barnen kulturella erfarenheter.

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndmål:

2.4.1 Nämndens verksamheter är resurseffektiva

Förväntat resultat

Skräphanteringen i parkerna är effektiv och miljövänlig. Enheternas avfall och matsvinn minskar. Insamlingen av matavfall ökar.

Enhetsmål:

S:t Görans förskolor är klimatsmarta

Förväntat resultat

Ökad sopsortering och minskat matsvinn

Arbetsätt

Från och med hösten - 17 kommer samtliga förskolor utöka sin sopsopsortering, vi kommer att få nya sopsorteringsmöjligheter på två av våra tre förskolor. Avslutning av matcatering kommer att innebära minskat matsvinn.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Nämndmål:

2.5.1 Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta och giftfria

Förväntat resultat

Personal inom nämndens verksamheter har kunskap och medvetenhet om kemikalier och gör därmed kemikaliesmarta inköp. Produkter och material med lågt miljökrav fasas ut till förmån för miljömärkta produkter. Andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolan serverar vegetarisk mat minst två gånger per vecka	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

St Göran förskoleområde handlar kemikaliesmart

Förväntat resultat

Högre andel ekologiska produkter, och miljömedvetna val vid inköp.

Arbetsätt

Handlingsplanen för kemikaliesmart förskola används aktivt av samtliga förskolor

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Nämndmål:

3.5.1 Stadsdelsnämndens ekonomi är långsiktigt hållbar

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och befintliga resurser används så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån nya behov. Prognossäkerheten är god och åtgärder vidtas vid behov.

Enhetsmål:

S:t Görans förskoleområde har en budget i balans

Förväntat resultat

En budget i balans

Arbetsätt

Uppföljningar månadsvis för området och varje enskild förskola.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	83	83	År
 Sjukfrånvaro	7,5 %	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

4.2.1 Ledare och medarbetare är engagerade, lyhörda och nytänkande

Förväntat resultat

Förvaltningens chefer skapar en bra och hållbar arbetssituation med inkluderande arbetsplatser som är fria från diskriminering. Ledarskapet främjar medarbetarskap och har fokus på att utveckla medarbetarna och verksamheten. Medarbetarna ges ansvar och

inflytande genom att chef och medarbetare tillsammans bryter ner verksamhetens mål för att öka förståelsen och skapa samsyn kring uppdraget. Allt i syfte att ge god kvalitet i servicen till medborgarna.

Enhetsmål:

Ledare och medarbetare är engagerade, lyhörda och nytänkande

Förväntat resultat

Ökat resultat på medarbetare och brukarenkäten

Arbetssätt

I vårt utforskande förhållningsätt är vi lyhörda och engagerade. Vår lärandeorganisation med reflektioner och nätverk för alla pedagoger bidrar till nytänkande utifrån aktuell forskning inom verksamhetsområdet

Nämndmål:

4.2.2 Ledare och medarbetare skapar tillsammans en bra och inkluderande arbetsmiljö

Förväntat resultat

Stadsdelsförvaltningens psykosociala arbetsmiljöindex ökar och sjukfrånvaron minskar. Det systematiska och särskilt det sociala och organisatoriska arbetsmiljöarbetet fortsätter att utvecklas i förvaltningens verksamheter. Samverkan genomförs på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Enhetsmål:

Ledare och medarbetare skapar tillsammans en bra och inkluderande arbetsmiljö

Förväntat resultat

Vårt område är en lärandeorganisation där medarbetare delar kunskaper och erfarenhet och tillsammans tar ansvar för förskolornas utveckling vilket bidrar till trivsel och arbetsglädje

Arbetssätt

Diskussioner och workshops på nätverk och Apt-möten där våra pedagogiska ställningstagande förankras och fördjupas utifrån varje förskolas behov. Vi har ett gemensamt arbetsmiljöår för våra Apt-möten

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Nämndmål:

4.3.1 Kungsholmens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Förväntat resultat

De beslut och insatser som nämnden ansvarar för utgår ifrån individens lika rättigheter och möjligheter. Ett normkritiskt och inkluderande arbetssätt genomsyrar verksamheterna. Invånare och medarbetare upplever att nämndens verksamheter är fria från diskriminering.

Enhetsmål:

Barnen förstår och praktiserar alla människors lika rätt och värde

Förväntat resultat

Likabehandlingsplanen är ett levande dokument i alla arbetslag och genomsyrar arbetet i barn- och personalgrupp.

Arbetssätt

Varje förskola tar fram främjande insatser utifrån varje diskrimineringsgrund, samt för att förebygga kränkande behandling. Alla avdelningarna på förskolorna gör en kartläggning som ligger till grund för det förebyggande åtgärderna i likabehandlingsplanen.

Diskrimineringsombudsmannens verktyg "Plan för förskola" används i detta arbete.

Det finns en gemensam handlingsplan för akuta situationer och rutiner för att tidigt upptäcka, utreda och åtgärda kränkningar. Det finns en tydlig rutin för rapportering av kränkningar till avdelningschef

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Nämndmål:

4.4.1 Barn och ungas rättigheter respekteras

Förväntat resultat

Barn och unga kommer till tals i utredningar och vid genomförande av insatser. I planeringen av parker och lek- och idrottsmiljöer finns ett barnperspektiv.

Enhetsmål:

Barn och ungas rättigheter respekteras enligt barnkonventionen

Förväntat resultat

Våra främjande och förebyggande åtgärder i likabehandlingsplanen genomsyrar verksamheten

Arbetsätt

Alla görs delaktiga i kartläggningen inför framtagandet av de främjande och förebyggande åtgärderna i lika behandlingsplanen, vi har kontinuerliga uppföljningar av arbetet under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämndmål:

4.7.1 Kungsholmsbor blir väl bemötta och har möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

Medborgare på Kungsholmen utövar inflytande genom att lämna medborgarförslag och delta vid stadsdelsnämndens sammanträden. Nämndens råd är aktiva. Möjlighet till dialog finns genom förvaltningens sociala kanaler. Alla som tar del av nämndens verksamheter, vårdnadshavare och anhöriga har möjlighet till inflytande och bemöts med respekt. Synpunkter och klagomål besvaras.

Enhetsmål:

Brukare blir väl bemötta och har möjlighet till inflytande.

Förväntat resultat

Ökat resultat på brukarenkäten

Arbetsätt

Vi använder oss av resultatet för bemötanderesan för att reflektera över och förbättra den dagliga kontakten med våra brukare.

Nämndmål:

4.7.2 Barn i förskolan är delaktiga i demokratiska processer

Förväntat resultat

Barnen uttrycker sina tankar och åsikter och gör aktiva val. Barnen deltar i olika former av samarbete och beslutsfattande och respekterar gemensamma beslut.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen i förskolan är delaktiga i demokratiska processer	85 %		År

Enhetsmål:

Barnen är delaktiga i demokratiska processer.

Förväntat resultat

Barnen har stort inflytande över sin vardag, aktiviteter och sitt lärande på förskolan.

Arbetsätt

Med stöd i den pedagogiska dokumentationen och reflektionsunderlag uppmärksammas och lyfts barns nyfikenhet och lärande fram och ligger till grund för det fortsatta arbetet. Den lärande gruppen och de gemensamma lärprocesserna är centrala i vårt arbete. Det är till stor del barnens frågor och teorier i projektarbetena som tillsammans med personalens kunskap och reflektion skapar verksamhetens innehåll. Våra pedagogiska miljöer är tillgängliga och erbjuder ett varierat, mångfacetterat och utmanade material som uppmuntrar barnens egna initiativförmågor och ger möjlighet till inflytande. Pedagogerna reflekterar kontinuerligt över sitt förhållningssätt mot barnen.

Nämndmål:

4.7.3 Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller

Förväntat resultat

Vårdnadshavare upplever att de bemöts med respekt av förskolans personal. Vårdnadshavare känner att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamhet, uppföljning och utvärdering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till samverkan med förskolan	82 %		År

Enhetsmål:

Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller

Förväntat resultat

Alla familjer får en god introduktion till förskolan som lägger grund för ett nära förtroendefullt samarbete. Vårdnadshavare görs till viss del delaktiga i hur förskolans verksamhet planeras, genomförs och utvärderas.

Arbetsätt

Grunden till en god samverkan läggs i bra introduktion till förskolan, där vi lägger grunden för ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. I förskoleområdet finns det gemensamma rutiner och underlag till introduktionen i förskolan. Det finns många möjligheter för familjerna att ta del av verksamhetens innehåll och att vara aktiva, till exempel föräldramöten, förskoleråd, utvecklingssamtal, genom att delta i verksamheten och verksamhetsbrev från förskolorna. I förskoleområdet finns gemensamt material för utvecklingssamtal och verksamhetsbrev. Verksamhetsbreven tydliggör arbetet med de olika läroplansområdena.

Budget 2017

SAMMANFATTNING BUDGET 2017						
Prestationsintäkter		35 402		Antal barn, snitt		
				Små	158	
Övriga intäkter		517		Stora	148	
				Totalt	306	
Summa intäkter		35 919				
Lön		31 768				
Övriga kostnader		4 565				
S:a kostnader		36 333				
Beräknat resultat		-415				

Beräknat underskott med 435 000, pengar från fonden för utbildning, gemensam uppstartskonferens för hela förskoleområdet ht - 17, samt inköp och installation av en brännugn

Övriga frågor

På varje förskola finns skriftliga rutiner för synpunkter och klagomål. Alla klagomål följs upp med vårdnadshavare samt berörd personal. Positiva synpunkter återkopplas till medarbetarna. Synpunkter och klagomål som kommer till oss via mail följer vi alltid upp via svarsmail, telefonsamtal eller inbokade samtal med berörd vårdnadshavare. På förskoleråd lämnas utrymme för vårdnadshavares egna frågor i möte med cheferna.

Förskolechef: Margarita Sanchez

Verksamhetsplan 2017 för Hornsbergs förskoleområde

Innehållsförteckning

Inledning	3
Organisations- och ledningsstruktur.....	4
1. Ett Stockholm som håller samman.....	4
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	4
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	7
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	8
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	8
2.5 Stockholms miljö är giftfri	9
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	10
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	10
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	10
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	10
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	12
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	13
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	13
Uppföljning av ekonomi.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Resursanvändning	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Budget 2017	16
Övriga frågor	16

Inledning

Hornsbergs förskolor består av åtta förskolor med cirka 450 barn och ligger kring Hornsberg och Stadshagen. Två förskolor är specialverksamheter, Pärlan för barn inom autismspektrum samt Havet för barn med hörselnedsättning. Våra förskolor omfattas av Lpfö, FN:s Barnkonvention, Stockholms Stads förskoleplan, Kungsholmens verksamhetsplan för 2017, samt våra egna verksamhetsplaner och arbetsplaner.

Vi erbjuder en verksamhet för barn i åldrarna 1-5 år, verksamheten kännetecknas av glädje, lärande, utveckling, inflytande, nyfikenhet och delaktighet. Här skapas olika sammanhang där alla ges möjligheter för att känna meningsfullhet, lyckas och utvecklas.

Vi har flera yrkeskategorier på våra förskolor det är förskolechef, biträdande förskolechef, förskollärare, pedagogiska utvecklingsledare, administratör, barnskötare, kockar och lokalvårdare.

Vårt mål är att utbilda morgondagens världsmedborgare där det livslånga lärandet står i centrum. Vi vill att vår verksamhet ska vara lärorik, rolig och utvecklande. Hos oss ska barnen vara trygga, demokratiskt tänkande individer och få redskap för att kunna samspela med andra i grupp. Vi erbjuder en god pedagogisk verksamhet där lärande och omsorg bildar en helhet. Vår värdegrund bygger på allas lika värde och respekt för varje barn, vilken genomsyrar hela verksamheten. Oavsett kön, ålder och kultur har alla barn samma möjlighet att kunna påverka och känna delaktighet. Barnen bemöts som självständiga individer och deras tankar, intressen och önskemål tillvaratas.

Lärande ska vara spännande, lustfyllt och varje barn ska få många möjligheter att prova på olika uttrycksätt under sin tid på förskolan; bild och form, sång, rörelse, drama mm. Hos oss ska barnens inneboende upptäckarglädje och nyfikenheten tillvaratas, inspireras och utmanas. Verksamheten ska utgå från barnens intressen och idéer. Alla barn ska ha möjlighet att få pröva sina hypoteser och på så sätt få tilltro till sin egen förmåga att välja, lära och skapa något nytt.

Samarbetet med föräldrar ska vara gott och bygga på ömsesidigt förtroende. Vi informerar om vår verksamhet genom olika forum och bjuder in till olika aktiviteter där barn, föräldrar och personal får en möjlighet att prata och visa upp verksamheten samt ta del av olika projekt som fortgår på de olika förskolorna.

Resultaten i verksamhetsberättelsen 2016 visar att pedagogerna ökat sin medvetenhet kring vikten av att kommunicera det pedagogiska uppdraget till föräldrar, vilket i sin tur lett till en kvalitetshöjning som kan utläsas i förskoleundersökningen samt uppnådda enhetsmål. Vi fortsätter att utveckla strategier för att behålla och ytterligare höja den pedagogiska kvalitén på våra samtliga förskolor.

Digitaliseringen på våra förskolor har kommit i gång men det krävs att vi höjer ribban ytterligare och att alla blir bekväma med att se de digitala verktygen som en naturlig del av förskolans pedagogiska uppdrag.

Inför kommande år fortsätter vårt arbete på samtliga av våra förskolor med:

- Ökad medvetenhet kring läroplansmålen för att våra förskolors kvalitét ska fortsätta att vara hög samt bli ännu bättre behöver vi ytterligare öka medvetenheten kring läroplansmålen – vidga perspektiven på hur teorin kan konkretiseras i det dagliga

pedagogiska arbetet. Pedagogerna kommer att få kompetensutveckling i form av olika kurser samt våra interna nätverk och forum. Fokus kommer att ligga på språk, matematik, naturvetenskap och teknik.

- Hållbar utveckling
- Kemikaliesmart förskola
- Pedagogiskt forum med fokus på boken "Pedagogisk miljö i tanke och handling"
- Gemensamt fokus kring förskollärares ledarroll
- Digitalisering och digitala verktyg

Samtliga förskolor har en Facebooksida som hålls uppdaterad av en Facebookredaktör på varje förskola.

Det behövs en ökad kompetens kring digitaliseringen. För att öka kompetensen och kunskaperna kring digitalisering behöver vi olika insatser bland annat delta i olika utbildningar i digitalisering och även köpa in extern kompetens. Vi kommer också att utöka den digitala utrustningen på samtliga förskolor med bland annat fler lärplattor, projektorer och smarta telefoner.

Organisations- och ledningsstruktur

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,3	3,8	År

Nämndmål:

1.1.1 Barn har respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö

Förväntat resultat

Varje barn uppmuntras till medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Ett ömsesidigt och respektfullt klimat råder där alla på förskolan visar hjälpsamhet mot varandra och har förmåga att dela med sig. Barnen tar ansvar och visar omsorg om sin närmaste omgivning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel vårdnadshavare som är nöjda med läroplansområdet normer och värden samt barns möjlighet till inflytande	95 %		År

Enhetsmål:

Barnen har respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Förväntat resultat

- Barnen visar hänsyn och omtanke för allt levande i sin närmiljö
- Barnen har tilltro till sin förmåga att kunna påverka sin närmiljö och får kännedom att allt vi alla tillsammans gör har och kommer att ha effekt i ett globalt perspektiv.

Arbetsätt

Arbetsättet skall ha fokus på en hållbar miljö och barnen skall förstå vikten och allvaret att måna om och vara rädd om miljön för att människor, djur och växter skall kunna leva kvar på jorden. Barn och pedagoger skall arbeta medvetet kring vad ett klimatsmart samhälle innebär och hur viktigt det är för allas överlevnad, från människan till minsta insekten. Hela tiden medvetengöra barnen att allt vi gör nu kommer att ha gynnsamma effekter i ett globalt perspektiv.

Nämndmål:

1.1.2 Barn utvecklar sina förmågor och sin kreativitet genom ett lustfyllt lärande

Förväntat resultat

Alla barn ges möjligheter till utveckling och lärande på lika villkor i utvecklade pedagogiska inne- och utemiljöer. Materialet är rikligt och varierat med utgångspunkt i läroplanens målområden. Barnens språk och kommunikation utvecklas och berikas genom olika aktiviteter. Matematiska begrepp synliggörs och används aktivt. Barnen får goda möjligheter att utforska naturen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som anser att barnens utveckling och lärande uppmuntras	86 %		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den matematiska utvecklingen	3,2		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den skapande verksamheten	3,3		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den språkliga utvecklingen	3,3		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med naturvetenskap	3,3		År
Förskolepersonalens bedömning av den pedagogiska miljön	3,5		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolepersonalens bedömarkompetens kvalitetssäkras i syfte att säkerställa likvärdigheten	2017-01-01	2017-12-31
Skapa digitala förutsättningar som stöd för barns lärande	2017-01-01	2017-12-31
Tydliggöra det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Barnen utvecklar sina förmågor och sin kreativitet i samspel, kommunikation, matematiskt tänkande och naturvetenskap genom ett lustfyllt lärande

Förväntat resultat

Barnen har ett rikt och varierat språk som ständigt utvecklas.

Barnen har en förståelse för matematiska begrepp teknik och naturvetenskap.

Den pedagogiska miljön skall utmana, utveckla och stimulera barnens kreativitet och samspel.

Arbetsätt

Den pedagogiska miljön ska vara utvecklande, stimulerande och locka till lek utifrån de projekt som pågår i verksamheten Rikligt och varierat pedagogiskt material skall finnas och användas utifrån barnens intressen och önskemål. Vi för dialog med barnen om hur vi kan förändra och utveckla vår inne- och utemiljö för att den ska utmana och stimulera barnen. Matematik, språk, naturvetenskap och teknik skall vara en viktig del av förskolans verksamhet. Material skall finnas som främjar förskolans ämnen så att det blir lockande och roligt för barnen att arbeta med dessa ämnen på ett lustfyllt sätt och som tar vara på barnens nyfikenhet och kreativitet. För att kunna följa barnens utveckling och lärande är den pedagogiska dokumentationen en viktig del för att kunna få gemensam reflektion med barnen så att de får syn på sina egna läroprocesser.

Nämndmål:

1.1.3 Barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass

Förväntat resultat

Barnen får ett avslut och en avrundning av sin förskoletid där både barn och vårdnadshavare ges tillfälle att se det lärande och den utveckling som skett. Barnen besöker förskoleklassen under vårterminen. Avslutningssamtal med barnets vårdnadshavare genomförs där man även lämnar över barnens pedagogiska dokumentation.

Enhetsmål:

Barnen får en bra och väl fungerande övergång till fortsatt lärande i förskoleklass.

Förväntat resultat

Barnen känner glädje över att börja i förskoleklass. Barnen är kompetenta och nyfikna och har en grund att stå på för fortsatt lärande

Ett fungerande samarbete mellan förskola, förskoleklass och fritidshem.

Vårdnadshavare är nöjda med förskoletiden och övergången.

Arbetsätt

Enhetens femåringar skall ha regelbundna träffar med fokus på socialt samspel, språk, matematik och naturvetenskap.

Vi skall arbeta efter handlingsplan för övergång mellan förskola och skola som finns i stadsdelen. Utifrån handlingsplanens riktlinjer gällande dokumentation har vårt

förskoleområde två egna dokument som vi arbetar med, innehållande: Strukturella förutsättningar, Pedagogiska verksamhetens innehåll och genomförande, Former för föräldrasamverkan samt Det enskilda barnet i förskolan. Vi för en dialog med vårdnadshavarna kring dokumenteringen under avslutningssamtalet och därefter överlämnas dessa.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Nämndmål:

1.6.1 Nämndens verksamheter erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Inom nämndens verksamheter finns möjlighet till eget skapande och möjlighet att ta del av kultur i olika former. Kulturombuden ger inspiration och sprider goda exempel mellan verksamheterna. Nämnden verkar för att kulturen tillgängliggörs för alla inom stadsdelsområdet oavsett kön, ålder eller funktionsnedsättning.

Enhetsmål:

Hornsbergs förskolor erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Barnen erbjuds många och olika kultur aktiviteter allt ifrån teaterbesök, museibesök, biblioteksbesök och olika konserter. Varje avdelning skall varje termin ha ett inslag av teater antingen en teaterföreläsning som kommer till förskolan eller ett besök på en teater.

Självklart har den svenska förskolan fullt med kultur som vi förmedlar till barnen som den svenska sagokatten, barnvisor, rim och ramsor.

Barnens eget skapande är också en del av kulturen i förskolan som är viktigt att barn och föräldrar är stolta över. Vi ska också överföra ett kulturarv till barnen i form av värden, traditioner, och historia, språk och kunskaper.

Arbetsätt

Barnen ska ha tillgång till kultur i form av eget skapande, varierade kulturupplevelse allt ifrån konsert till teater. Inom förskolan är det vanligt förkommande att olika teatergrupper kommer och spelar i förskolans lokaler de är oftast ansluta till Kulan.

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndmål:

2.4.1 Nämndens verksamheter är resurseffektiva

Förväntat resultat

Skräpahanteringen i parkerna är effektiv och miljövänlig. Enheternas avfall och matsvinn minskar. Insamlingen av matavfall ökar.

Enhetsmål:

Hornsbergs förskolor använder sig av ekologiska livsmedel.

Förväntat resultat

Maten i förskolan ska vara säsongsbetonad och präglas av miljömedvetenhet.

Arbetsätt

Kockarna följer och är uppdaterade på stadens upphandlingar och Livsmedelsverkets rekommendationer samt följer Kungsholmens dokument för mat och riktlinjer.

Vi har många aspekter att väga in och förhålla oss till när vi planerar, beställer och lagar maten vi serverar.

Vi ska i enlighet med Stockholms stads miljöprogram arbeta för att uppnå minst 50 % ekologiska eller kravmärkta livsmedel för vår måltidsproduktion. Detta för att minska vår miljöpåverkan, vårt klimatavtryck och för att skära ner på mängden bekämpningsmedel, antibiotika och onödiga kemikalier som vi alla får i oss via maten och som barn är särskilt utsatta och känsliga för.

Vi serverar mindre nöt och fläskkött, mera fisk, fågel, grönsaker, bönor/baljväxter och rotsaker.

Detta är något som Stockholms stad arbetar för övergripande, och inte något som bara gäller barnomsorgen eller förskolorna på Hornsberg.

KF:s mål för verksamhetsområdet:
2.5 Stockholms miljö är giftfri

Nämndmål:

2.5.1 Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta och giftfria

Förväntat resultat

Personal inom nämndens verksamheter har kunskap och medvetenhet om kemikalier och gör därmed kemikaliesmarta inköp. Produkter och material med lågt miljökrav fasas ut till förmån för miljömärkta produkter. Andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolan serverar vegetarisk mat minst två gånger per vecka	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Hornsbergs förskolor är kemikaliesmarta

Förväntat resultat

I Hornsbergs förskole område har personalen hög medvetande nivå om skadliga kemikalier och hur man undviker dem. Hornsbergs förskolor skall göra bra och medvetna val vid inköp.

Arbetsätt

Förskolorna ska göra medvetna val kring inköp och vara mycket restriktiva med gåvor från föräldrar och också förklara varför och vad som är förskolans mål med att vara kemikaliesmarta. Samtliga förskolor jobbar ständigt och kontinuerligt med hållbar utveckling där barnen är en viktig del.

Exempel på arbete kring hållbar utveckling som redan pågår på våra förskolor i Hornsbergs förskoleområde:

- källsortering
- medvetna val vid inköp av material
- inköp av ekologisk mjölk och mat
- skräpplockardag
- kunskap om kretslopp
- naturupplevelser
- djur
- plantering
- naturmaterial
- utforska förskolans närmiljö
- experiment

Vi kommer att lyfta, synliggöra, följa upp, utveckla och fördjupa det arbete som redan pågår gällande hållbar utveckling runt om på våra olika förskolor. Vårt mål är att öka medvetenheten och att förstärka hur allt är förbundet med varandra gällande hållbarhetsfrågor.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Nämndmål:

3.5.1 Stadsdelsnämndens ekonomi är långsiktigt hållbar

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och befintliga resurser används så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån nya behov. Prognossäkerheten är god och åtgärder vidtas vid behov.

Enhetsmål:

Hornsbergs förskolor har en budget i balans

Förväntat resultat

Budget i balans

Arbetsätt

Regelbundna budgetuppföljningar.

Öka medvetenheten kring intäkter och kostnader. Att ständigt ha kontroll över vilka och när olika barn slutar för att snabbt få in nya barn på de tomma platserna. Principen som gäller är ett barn ut ett barn in.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	83	83	År
 Sjukfrånvaro	7 %	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

4.2.1 Ledare och medarbetare är engagerade, lyhörda och nytänkande

Förväntat resultat

Förvaltningens chefer skapar en bra och hållbar arbetssituation med inkluderande arbetsplatser som är fria från diskriminering. Ledarskapet främjar medarbetarskap och har fokus på att utveckla medarbetarna och verksamheten. Medarbetarna ges ansvar och inflytande genom att chef och medarbetare tillsammans bryter ner verksamhetens mål för att öka förståelsen och skapa samsyn kring uppdraget. Allt i syfte att ge god kvalitet i servicen till medborgarna.

Enhetsmål:

Ledarskapet är engagerat, kommunikativt och utvecklingsinriktat.

Förväntat resultat

Att alla medarbetare har en samsyn kring förskolans uppdrag. Att medarbetarna har förtroende för och känner stöd från sin ledning.
Att öka resultatet på medarbetarenkäten.

Arbetssätt

Att ständigt diskutera arbetsmiljöfrågor och få alla delaktiga och engagerade om hur viktig den goda arbetsmiljön är för att uppnå en hög trivsel. Tydliggöra, lyfta fram och delge varandra goda exempel på hur man skapar den goda arbetsplatsen. Synliggöra medarbetarnas kompetenser. Trots att vi är ett stort förskoleområde med över hundra medarbetare så är det viktigt att personal känner att de ändå har tillgång till sin ledning. Vi har som policy att inom samma dag alltid återkomma på telefon eller mejl, vid väldigt akuta ärende stugar vi om i våra almanackor och prioriterar personalens olika behov. Vi träffar alla arbetslagledare varje månad innan APT. Vi är med på olika reflektionsmöten samt vid möten kring barn med särskilt behov. Vi ger alla arbetslagen feedback på deras olika resultat.

Nämndmål:

4.2.2 Ledare och medarbetare skapar tillsammans en bra och inkluderande arbetsmiljö

Förväntat resultat

Stadsdelsförvaltningens psykosociala arbetsmiljöindex ökar och sjukfrånvaron minskar. Det systematiska och särskilt det sociala och organisatoriska arbetsmiljöarbetet fortsätter att utvecklas i förvaltningens verksamheter. Samverkan genomförs på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Enhetsmål:

Hornsbergs förskoleområde är medskapande

Förväntat resultat

Ledningen skapar och ger förutsättningar för att alla känner att de är viktiga, delaktiga och medskapande. Alla skall förstå vikten av att alla är engagerade och det har betydelse för trivsel och gynnar den goda arbetsmiljön.

Arbetsätt

Alla förskolor har sina egna APT, Arbetslagsledarna träffar ledningen minst en gång i månaden vid behov fler. Ledningen är också med vid en del reflektionsmöten på samtliga förskolor. Ledning, kockar och pedagoger har regelbundna möten för att skapa en starkare samverkan och pedagogisk grund med fokus på måltider utifrån ett pedagogiskt perspektiv. Kontinuerliga medarbetarsamtal och lönesamtal. Olika slags möten med medarbetare kring sjukfrånvaron och olika rehab ärenden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Nämndmål:

4.3.1 Kungsholmens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Förväntat resultat

De beslut och insatser som nämnden ansvarar för utgår ifrån individens lika rättigheter och möjligheter. Ett normkritiskt och inkluderande arbetsätt genomsyrar verksamheterna. Invånare och medarbetare upplever att nämndens verksamheter är fria från diskriminering.

Enhetsmål:

Inget barn eller vuxen i förskolan utsätts för diskriminering eller kränkande behandling

Förväntat resultat

Alla barn och vuxna skall behandlas och bemötas med respekt.

Arbetsätt

Vi arbetar för att bemöta varje barn lika oavsett kön, religion, eller annan trosuppfattning, etnisk tillhörighet, sexuell läggning hos någon anhörig eller funktionsnedsättning. Alla barn ges möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Alla barn, föräldrar och pedagoger ska bemötas med öppenhet och respekt. Vi arbetar för att förebygga och ingripa mot alla former av diskriminering och kränkande behandling. Vi visar på och lär barnen att vara goda medmänniskor och att visa hänsyn och respekt för varandras olikheter och åsikter. Planen mot

diskriminering och kränkande behandling uppdateras och är ständig aktuell vid olika mötesforum.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Nämndmål:

4.4.1 Barn och ungas rättigheter respekteras

Förväntat resultat

Barn och unga kommer till tals i utredningar och vid genomförande av insatser. I planeringen av parker och lek- och idrottsmiljöer finns ett barnperspektiv.

Enhetsmål:

Barn och ungas rättigheter respekteras enligt barnkonventionen.

Förväntat resultat

Barnkonventionen skall efterföljas i allt som på något sätt påverkar barnen.

Arbetsätt

Pedagoger skall aktivt medvetengöra barnen om barnkonventionen och deras rättigheter. Vid reflektionstillfällen låta barnens perspektiv och tankar ligga till grund för det fortsatta pedagogiska arbetet. Pedagoger ska vid planering, genomförande och uppföljning av verksamheten alltid förhålla sig utifrån ett barnperspektiv i enlighet med barnkonventionen

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämndmål:

4.7.1 Kungsholmsbor blir väl bemötta och har möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

Medborgare på Kungsholmen utövar inflytande genom att lämna medborgarförslag och delta vid stadsdelsnämndens sammanträden. Nämndens råd är aktiva. Möjlighet till dialog finns genom förvaltningens sociala kanaler. Alla som tar del av nämndens verksamheter, vårdnadshavare och anhöriga har möjlighet till inflytande och bemöts med respekt. Synpunkter och klagomål besvaras.

Enhetsmål:

I Hornsbergs förskoleområde blir alla väl bemötta och har möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

Hornsbergs förskoleområde kännetecknas av att vi är engagerade, lyhörda och nytänkande.

Arbetsätt

Vi arbetar aktivt i olika forum med Kungsholmens kärnvärden; engagerade, lyhörda, och nytänkande.

Verksamheterna arbetar aktivt med att göra berörda delaktiga och engagerade. Synpunkter, idéer välkomnas och används för att utveckla verksamheten.

Nämndmål:

4.7.2 Barn i förskolan är delaktiga i demokratiska processer

Förväntat resultat

Barnen uttrycker sina tankar och åsikter och gör aktiva val. Barnen deltar i olika former av samarbete och beslutsfattande och respekterar gemensamma beslut.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen i förskolan är delaktiga i demokratiska processer	92 %		År

Enhetsmål:

Barnen är delaktiga i demokratiska processer.

Förväntat resultat

- Barn gör egna aktiva val.
- Barnen har vetskap om sina valmöjligheter
- Barnen uttrycker tankar, åsikter och önskningar
- Miljön och material anpassas och förnyas utifrån barnens intresse.

Arbetsätt

Vi värnar om barns möjlighet till konstruktiv lek både ute och inne. Pedagogerna finns nära barnen i deras lek och lärande som goda förebilder, inspiratörer, medforskare och som stöd i deras beslut och handlingar. De ställer öppna frågor och ger inga färdiga svar utan utmanar barnen att se lösningar tillsammans och tänka själva.

Miljön ska möjliggöra till enskild lek samt lek i små och stora grupper.

Den pedagogiska miljön är under ständig utveckling för att kunna möta både det enskilda barnet och gruppens behov, den pedagogiska dokumentationen är en viktig del för att barnen skall få syn på hur de själva och gruppens tankar har tagits till vara och respekterats.

Nämndmål:

4.7.3 Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller

Förväntat resultat

Vårdnadshavare upplever att de bemöts med respekt av förskolans personal. Vårdnadshavare känner att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamhet, uppföljning och utvärdering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till samverkan med förskolan	83 %		År

Enhetsmål:

Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller.

Förväntat resultat

Vårdnadshavare är informerade om förskolans mål och arbetsätt.

Vårdnadshavare känner sig välkomna att ställa frågor och framföra synpunkter på verksamheten.

Arbetsätt

Redan vid inskolningen får föräldrar inblick i vår verksamhet då vi tillämpar aktiv föräldraaktiv inskolning samt får information om hur samverkan mellan förskola och hemmet fungerar. Vårdnadshavare får både skriftlig och muntlig information. Föräldrarnas informationskanaler är digitala informationsbrev, föräldramöten, förskolerådsmöten samt utvecklingssamtal. Vi erbjuder och uppmuntrar föräldrar att vara med sina barn i verksamheten när de så önskar och kan. Under varje läsår sker även många olika aktiviteter som vernissage och utställningar på barnens olika projekt och arbeten. Hornsbergs förskolor har en gemensam mall för uppföljningssamtal, utvecklingssamtal, avslutningssamtal och informationsbrev till hemmen där förskolans uppdrag och ämnen är i fokus.

Budget 2017

SAMMANFATTNING BUDGET 2017						
Prestationsintäkter		47 982 144		Antal barn, snitt		
				Små	201	
Övriga intäkter		403 000		Stora	229	
				Totalt	430	
Summa intäkter		48 385 144				
Lön		48 112 000				
Övriga kostnader		273 144				
S:a kostnader		48 385 144				
Beräknat resultat		0				
Ev kommentar						

Övriga frågor

Vi informerar vårdradshavare om vart de skall vända sig med synpunkter på verksamheten. Alla inkomna synpunkter besvaras och återkopplas till personal och vårdradshavare. Vårdradshavare ger ofta feedback och kommentarer de digitala informationsbrevens som de får minst två gånger per månad.

Förskolechef: Kari Flodman

Verksamhetsplan 2017 för Fredhäll och Kristinebergs förskoleområde

Innehållsförteckning

Inledning	3
Organisations- och ledningsstruktur.....	4
1. Ett Stockholm som håller samman	4
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	4
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	8
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	10
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	10
2.5 Stockholms miljö är giftfri	11
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	12
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	12
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	13
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	13
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	15
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	16
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	18
Uppföljning av ekonomi.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Resursanvändning	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Budget 2017	21
Övriga frågor	21

Inledning

Fredhäll-Kristinebergs förskolor är ett kommunalt förskoleområde inom Kungsholmens stadsdel.

Området består av sex förskolor av varierande storlek: Lilla Björnen (ca 90 barn) Iskristallen (ca 40 barn) Ängsknarren (ca 40 barn) Pilfinken (ca 40 barn) Purpurn (ca 21 barn) Skogslandet (ca 15 barn) I våra förskolor finns idag ca 250 inskrivna barn och ca 50 medarbetare (exkl. föräldra- och studielediga) Andelen förskollärare 1-2 per grupp. Området har även två parklekar och två öppna förskolor. Parklekarna i Rålambshovsparken samt Kronobergsparken. Öppna förskolan i Rålambshovsparken samt vid Hornsbergs strand.

Enheten leds av förskolechef samt biträdande förskolechef. Inom området finns administratör på heltid. Under vt 2017 kommer även arbetsplatsledare på varje förskola att tillsättas. Denna insats är ett led i att systematisera förskolornas inre och yttre struktur samt för att öka likvärdigheten och initiera även den organisatoriska dialogen mellan förskolorna.

En av våra förskolor med limiterad tillgång till egen gård kommer att få detta tillgodosett under 2017. Gården kommer att iscensättas utifrån ett hållbarhetsperspektiv och ett utforskande arbetssätt.

Våra fokusområden kommer att vara fortsatt fördjupning kring varierande hållbarhetsperspektiv samt digitala verktyg som tillägg till barns läroprocesser. Vi kommer att utforska begreppet Lekologi - ett sätt att i leken använda ekologi för att skapa en forskande miljö för barnen i förskola. Tillsammans med vidgad och fördjupad kompetens i att arbeta med återbruk bidrar lekologi till det kreativa tänkandet och till att uppmuntra kreativa lösningar i såväl de pågående projekten och att ses som förskolans bidrag till framtidsoptimism.

Vi kommer initiera ett arbete kring teckenkommunikation som demokratiskt arbetssätt.

Utläsandet av våra uppföljningsverktyg visar att området långsamt höjer resultaten gällande flertalet målområden men att resultaten även visar på stor differens mellan grupper. Arbetet med självvärderingsverktygen har resulterat i ökad medvetenhet och självkritisk granskning.

Under 2016 hade området ej fulltaliga barngrupper, viss överbemanning, hög vikarieanskaffningen (delvis p.g.a. otillsatta platser i bemanning) som påverkade budgetresultatet negativt

För att nå målen 2017 kommer vi att omarbete våra egna verktyg kring huvudprocesserna gällande utvärdering, uppföljning och utveckling samt införa månatliga uppföljningar kring övergripande processer i området. Strategiska prioriteringar som genomförs:

- Tydlig-levandegöra det systematiska kvalitetsarbetet på sådant sätt att sambanden direkt kan härledas till den vardagliga praktiken.
- Synliggöra sambanden så att området tillsammans är delaktiga i och har inflytande över prioriteringar som görs.
- Öka de digitala verktygens användande i läroprocesser samt öka möjligheterna att hantera digital teknik för såväl barn som vuxna.
- Initiera en långsiktig fortbildningsinsats i teckenkommunikation
- Arbeta med fulltaliga barngrupper

- Tillsätta vakanta platser

Organisations- och ledningsstruktur

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,5	3,8	År

Nämndmål:

1.1.1 Barn har respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö

Förväntat resultat

Varje barn uppmuntras till medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Ett ömsesidigt och respektfullt klimat råder där alla på förskolan visar hjälpsamhet mot varandra och har förmåga att dela med sig. Barnen tar ansvar och visar omsorg om sin närmaste omgivning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel vårdnadshavare som är nöjda med läroplansområdet normer och värden samt barns möjlighet till inflytande	85 %		År

Enhetsmål:

Barnen har respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö

Förväntat resultat

Alla barn

- Upptäcker genom utforskande arbetssätt naturens mångfald och föränderlighet
- Visar vilja att ta hand om och bevara allt levande i vår gemensamma miljö
- Uttrycker egna tankar och känslor samt visar respekt, empati och omtanke om andra
- Använder digitala verktyg som lärande verktyg och i relation till olika kommunikationsformer
- Några grupper introduceras för begreppet Lekologi

Arbetsätt

Förskoleområdets övergripande fokus på hållbar framtid hjälper pedagogerna att hålla riktningen mot att skapa förutsättningar för barnen att närma sig omvärldens utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Med ett utforskande och projekterande arbetssätt tas barnens inbyggda lust och nyfikenhet att upptäcka och förstå världen omkring oss tillvara och barnens nyfikenhetsfrågor visar vägen. Genom lyssnande förhållningssätt hos pedagogerna fångas barnens olika tankar, åsikter och

teorier upp och problematiseras tillsammans med barngruppen och nya vägar till lösningar och kunskap kan upptäckas.

Vi närmar oss ekologiska och sociala hållbarhetsfrågor i ett för barnen meningsfulla sammanhang genom att vistas mycket i våra närmiljöer. Utforskandet av närmiljön skapar fördjupade relationer mellan barnen och naturen med en vilja att ta hand och bevara mångfalden omkring oss.

Med vår kunskapssyn tänker vi att lärande sker genom interaktion mellan barn-barn-pedagoger-miljön.

Den pedagogiska miljön är därför utformad på ett sådant sätt att den skapar möten mellan barnen.

Att arbeta med återbruksmaterial utifrån ett hållbarhetsperspektiv fortsätter att implementeras och utforskas.

Resursanvändning

Kungsholmens pedagogiska ställningstaganden

"Kungsholmens pedagogiska miljöer" används aktivt

Föreläsning 2 ggr + workshop under vt 2017 med miljövetare, utvecklingspedagog och författare Sanne Björklund

Pedagogiskt forum med Hållbarhet och digitalt lärande som fokus

Alla medarbetare genomgår webbaserad utbildning "Kemikaliesmart förskola" och uppnår under året nivå 1

Uppföljning

- Arbetslagen följer upp de förväntade resultaten på studiedagen i januari/februari samt på studiedagen i maj/juni. De ansvariga förskollärarna tillsammans med arbetslagen ansvarar för att arbetet utvärderas och utvecklas.

- Månadsuppföljningarna ligger tillgrund för utvärderingen vid årsskiftet samt vid läsårets slut.

- Barnens utforskande av ekologisk och social hållbarhet skall synliggöras genom dokumentation.

- Förskoleundersökningen

- Kvalitetsindikator

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
2 X föreläsning + workshop med miljövetare, utvecklingspedagog och föreläsare Sanne Björklund.	2017-02-13	2017-06-12
Workshop kring återbruk	2017-03-16	2017-03-16

Nämndmål:

1.1.2 Barn utvecklar sina förmågor och sin kreativitet genom ett lustfyllt lärande

Förväntat resultat

Alla barn ges möjligheter till utveckling och lärande på lika villkor i utvecklade pedagogiska inne- och utemiljöer. Materialet är rikligt och varierat med utgångspunkt i läroplanens målområden. Barnens språk och kommunikation utvecklas och berikas genom olika

aktiviteter. Matematiska begrepp synliggörs och används aktivt. Barnen får goda möjligheter att utforska naturen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som anser att barnens utveckling och lärande uppmuntras	80 %		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den matematiska utvecklingen	3,3		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den skapande verksamheten	3,3		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den språkliga utvecklingen	3,3		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med naturvetenskap	3,3		År
Förskolepersonalens bedömning av den pedagogiska miljön	3,3		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolepersonalens bedömarkompetens kvalitetssäkras i syfte att säkerställa likvärdigheten	2017-01-01	2017-12-31
Skapa digitala förutsättningar som stöd för barns lärande	2017-01-01	2017-12-31
Tydliggöra det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Barnen utvecklar sina förmågor och sin kreativitet i samspel, kommunikation, matematiskt tänkande och naturvetenskap genom ett lustfyllt lärande.

Förväntat resultat

Alla barn

- Har tillgång till stimulerande och utmanande pedagogiska lärmiljöer med ett rikt och varierat material som främjar leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet.
- Har möjlighet att arbeta med återbruksmaterial
- Deltar i projekt med möjlighet till transdisciplinära lärprocesser.
- Använder digitala verktyg i sitt utforskande och i relation till olika kommunikationsformer

Arbetsätt

Vi ser lärande som transdisciplinärt, ämnesöverskridande, där utforskande inom olika områden vävs samman till en helhet. Kunskap är föränderligt och blir till, starkt förknippat med sitt sammanhang. Därav förändras och berikas den pedagogiska miljön utifrån gruppernas pågående projekt.

Genom projekterande arbetet med många olika uttrycksätt kan barn och pedagoger tillsammans undersöka, få erfarenhet av och se samband mellan språk, matematik och naturvetenskap och teknik.

Rikt och varierat material finns tillgängligt och dess placering möjliggör för barnen att på egen hand upprepa och göra om sina undersökningar gång på gång för ett fördjupat lärande. Barnen möts i olika gruppkonstellationer under dagen, både initierade av pedagogerna och i egna spontana möten. Där kan de ställa sina egna teorier i relation till andras då vi tänker att lärande sker i samspel med andra.

Genom dokumentation reflekterar pedagoger och barn tillsammans om olika infallsvinklar och synsätt och uppmärksammar olika förståelser för de lärprocesser som pågår vilket breddar och fördjupar kunskapskapandet.

Projektarbetena utvecklas och fördjupas via den pedagogiska dokumentationen som fångar upp de frågor som intresserar barnen och synliggör de lärprocesser som pågår.

Så många yngre-barn-pedagoger som möjligt använder Takk som ett kompletterande språk tillsammans med barnen i sina verksamheter

Resursanvändning

Pedagogiska forum med återbruk och digitalt lärande som fokus

Intern fortbildning av pedagoger med Takk som specialitet

Uppföljning

- Arbetslagen följer upp de förväntade resultaten på studiedagen i januari/februari samt på studiedagen i maj/juni. De ansvariga förskollärarna tillsammans med arbetslagen ansvarar för att arbetet utvärderas och utvecklas.

- Månadsuppföljningarna ligger till grund för utvärderingen vid årsskiftet samt vid läsårets slut.

- Det språkliga, matematiska och naturvetenskapliga lärandet ska synliggöras genom dokumentation.

- Förskoleundersökningen

- Kvalitetsindikator

Utveckling

Utveckla den pedagogiska miljön utifrån ett utforskande arbetssätt.

Utveckla arbetet med användande av digitala verktyg i barns läroprocesser

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Digital transdisciplinär workshop och inspirationskväll.	2017-03-31	2017-03-31
TAKK-kurs. Intern - extern	2017-01-21	2019-01-31

Nämndmål:

1.1.3 Barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass

Förväntat resultat

Barnen får ett avslut och en avrundning av sin förskoletid där både barn och vårdnadshavare ges tillfälle att se det lärande och den utveckling som skett. Barnen besöker förskoleklassen under vårterminen. Avslutningssamtal med barnets vårdnadshavare genomförs där man även lämnar över barnens pedagogiska dokumentation.

Enhetsmål:

Barnen får en fungerande övergång till fortsatt lärande i förskoleklass.

Förväntat resultat

- Alla vårdnadshavare och barn erbjuds ett avslutandesamtal inför barnens övergång till förskoleklass där övergripande dokumentation om förskoleverksamheten lämnas över.
- God dialog med vårdnadshavare
- Överlämningsamtal för barn med särskilda rättigheter
- Erfarenhetsutbyte kring den pedagogiska verksamheten i förskola till förskoleklass.

Arbetsätt

Information vid årsstart när de olika grundskolorna har Öppet hus-besök till de familjer som har barn som skall börja förskole-klass nästkommande hösttermin
Tillsammans med andra barn som skall börja skolan formas olika aktiviteter
Gruppen träffas regelbundet under våren
Föräldrar och barn inbjuds till avslutandesamtal under våren.
Vi arbetar efter planen för samverkan "Övergång mellan förskola-skola" som finns i stadsdelen.

Resursanvändning

Stå i nära dialog med områdets samordnare för barn med särskilda rättigheter.
Förskolerådet som remissinstans

Uppföljning

- Vid studiedag i jan/feb. Utvärdering / Planering
- Vid studiedag i maj/juni. Utvärdering
- Vid studiedag sept/okt. Planering
- Uppföljning sker även efter gemensamma överenskommelser i de olika forum som finns för samverkan

Utveckling

Samordna överlämnings-dokumentationen
Tydliggöra övergångsproceduren på området så att ev osäkerhet för nya medarbetare minimeras.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Nämndmål:

1.6.1 Nämndens verksamheter erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Inom nämndens verksamheter finns möjlighet till eget skapande och möjlighet att ta del av kultur i olika former. Kulturombuden ger inspiration och sprider goda exempel mellan

verksamheterna. Nämnden verkar för att kulturen tillgängliggörs för alla inom stadsdelsområdet oavsett kön, ålder eller funktionsnedsättning.

Enhetsmål:

Fredhäll-Kristinebergs förskolor erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Alla barn

- Beroende av grupp fått uppleva minst en professionell kulturupplevelse inom eller utanför förskolan.
- Möjligheter att uttrycka sig genom/i skapande estetisk verksamhet.
- Vara aktiv kulturgörare och delta i projektet ”Förskolans dag”.
- Alla 1-2-åringar skall besöka biblioteket minst en gång per termin
- Alla 3-4-åringar tar del av minst ett museibesök per termin
- Områdets 5-åringar skall få uppleva flera kulturella upplevelser utanför förskolan

Arbetsätt

Inom Fredhäll-Kristinebergs förskolor ska kultur och estetik utgöra en integrerad del av barnens lärande. Syftet är att kultur och estetik genom lek ska genomsyra barnens vardag. Barnen använder digitala verktyg, taktila material och konstnärliga uttryckssätt, ofta i kombination med varandra.

Att ta del av och synliggöras i samhället genom kulturskapande. Allt i enlighet med Lpfö 98, Stockholmstads kulturplan ”Kultur i ögonhöjd” och Barnkonventionen.

Vi arbetar såväl utifrån de externa kulturupplevelserna som den kultur inom förskolan som vår värdegrund, kunskapssyn och lärande lutar sig på. Barn som kulturgörare kommer fram genom olika aktiviteter som inte någon vuxen styr över, i form av eget skrivande, eget berättande, musik-och sångskapande, rollekar, rim och ramsor.

Barn får både såväl intryck och skapar egna uttryck

Vi arbetar med uppföljning av interna/externa kulturupplevelser som ofta sätter fart på barnens fantasi.

I efterarbetet ges möjligheter till djupare dialoger där andra språk som, målning, återvinning, berättande, digitala uttryckssätt används.

Resursanvändning

- Fredhäll-Kristineberg har minst en kultur-och läsombudsrepresentant på varje förskola. De har egna, interna nätverksträffar där de upprättar en egen kulturplan för förskoleområdet i samråd med förskolechef. Det kan gälla förskolans dag, sommarfester, interna/externa drama-, dans-, musik-sång-, bild-, rörelse-upplevelser.
- Under vt 2017 utbildas fler läsombud i bibliotekets regi. De följer bl a det aktuella bokutbudet och följer upp läsmiljöer.
- Områdets it-inspiratörer arbetar tillsammans för att interagera digitalt i aktiviteter.
- Vi använder Kulanspremien där Kulturförvaltningen möjliggjort samverkan med förskolan genom subventionerade priser av aktuella upplevelser.
- Vi nyttjar Kulans blogg.
- Stadens program för barnkultur ”Kultur i ögonhöjd” används som vägledning för kulturombuden

- Olika externa/interna kulturproducenter besöks eller tas in till förskolan
- Under hela året nyttjar vi stadens närliggande parker och tar del av eller bidrar till de estetiska uttryck som finns utplacerade, stationärt el periodvis.

Uppföljning

- Arbetslagen följer upp de förväntade resultaten på studiedagen i januari/februari samt på studiedagen i maj/juni. De ansvariga förskollärarna tillsammans med arbetslagen ansvarar för att arbetet utvärderas och utvecklas.
- Månadsuppföljningarna ligger tillgrund för utvärderingen vid årsskiftet samt vid läsårets slut.
- Barnens eget kulturskapande skall synliggöras genom dokumentation.
- Förskoleundersökningen
- Kontinuerlig uppföljning vid Kultur-läsombudens nätverksträffar

Utveckling

- Vi tydliggör hur kultur och-läsombudens kunskap kan användas bättre för att stärka kulturbegreppet på respektive förskola.
- Tydliggöra hur förskolan följer upp externa/interna kulturupplevelser
- Nyttja it-inspiratörernas kunskap om ur förskolor och grupper kan interagera
- Samverka med våra kök angående kulturbegreppet

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Studiecirkel samt föreläsningar för Läs och -kulturombuden	2017-01-21	2018-01-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndmål:

2.4.1 Nämndens verksamheter är resurseffektiva

Förväntat resultat

Skräphanteringen i parkerna är effektiv och miljövänlig. Enheternas avfall och matsvinn minskar. Insamlingen av matavfall ökar.

Enhetsmål:

Fredhäll-Kristinebergs förskolor använder sig av ekologiska livsmedel

Förväntat resultat

Maten som serveras ska vara näringsriktig och så långt som möjligt ekologisk.

-Andelen ekologiska livsmedel ska uppgå till minst 35%

Arbetsätt

Kockarna beställer varor enligt upphandlingsavtalen och i den mån produkter finns och budgeten tillåter, beställs ekologiskt, närproducerat livsmedel. Målet är att vi ökar de ekologiska inköpen till 35 %. Vi sorterar matavfall till biogas i våra kök.

Uppföljning

- Månadsvisa uppföljningar på Apt.
- Studiedag i jan/feb
- Studiedagar i maj/juni

Utveckling

- Kockarna närvarar vid enhetens nätverk
- Matsedlar presenteras på Fb

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Nämndmål:

2.5.1 Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta och giftfria

Förväntat resultat

Personal inom nämndens verksamheter har kunskap och medvetenhet om kemikalier och gör därmed kemikaliesmarta inköp. Produkter och material med lågt miljökrav fasas ut till förmån för miljömärkta produkter. Andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolan serverar vegetarisk mat minst två gånger per vecka	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Fredhäll-Kristinebergs verksamhetsområde kemikaliesmarta och bidrar till en hållbar livsmiljö på förskolan.

Förväntat resultat

Verksamheterna byter ut material såsom lekkuddar, skumgummimadrasser, gammal elektronik.

Arbetsätt

Vi deltar i arbetet för att minska miljögifterna i nämndens verksamheter där barn och unga vistas. I denna strävan följer vi Kemikaliecentrums vägledning. Vägledningen innehåller tre nivåer med totalt 22 punkter.

Vt 2017 kommer alla verksamheter att ha genomfört nivå ett. Under ht 2017 säkras:

Punkt 2. Rensa bland leksakerna - vi letar efter giftfria alternativ till de leksaker vi behöver rensa bort

Punkt 17. Byt ut gamla lekkuddar, madrasser etc med gammalt skumgummi

Resursanvändning

Kemikaliecentrums webbutbildning
Kemikaliecentrums vägledning

Uppföljning

- Handlingsplanen webbutbildning nivå 1 - klar april 2017
- Inventering av material som skall bytas ut enligt punkt 2 och 17 - klar oktober 2017
- T1
- Sammanfattning - Analys planeringsdag juni

Utveckling

Inventeringsbehovet utefter Kemikaliecentrums vägledning relateras till utrymme för utbyte i budgeten

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla grupper på Fredhäll-Kristinebergs område genomgår Kemikaliecentrums webbutbildning	2017-02-19	2017-04-03

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Nämndmål:

3.5.1 Stadsdelsnämndens ekonomi är långsiktigt hållbar

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och befintliga resurser används så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån nya behov. Prognossäkerheten är god och åtgärder vidtas vid behov.

Enhetsmål:

Budgeten ska vara i balans.

Förväntat resultat

Budget i balans.

Arbetsätt

- Regelbundna budgetuppföljningar på våra APT och ledningsgruppsmöten.
- Regelbundna uppföljningar av våra intäkter (inskrivna barn) kontra lönekostnader (personal).
- Öka medvetenheten kring intäkter och kostnader för att områdets alla medarbetare skall

kunna vara delaktig i vilka prioriteringar som görs

- Följa stadens upphandlingsavtal och vara a´jour med prisutvecklingen.

Uppföljning

- Månatliga rapporter från controller och / eller vid behov
- Månatliga prognoser från controller och / eller vid behov
- Egen månadsvis uppföljning i Webbinfo för att ha god kontroll och kunna göra insatser i tid.

Utveckling

Kommunicera uppföljningarna av ekonomin på Apt-möten och aktivt koppla samman verksamhetsplaneringen utifrån aktuellt budgetläge och utifrån det se helheten i enheten tillsammans med arbetsplatsledarna. Detta för att göra så kloka prioriteringar som möjligt som syftar till likvärdighet

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	75	83	År
 Sjukfrånvaro	8 %	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

4.2.1 Ledare och medarbetare är engagerade, lyhörda och nytänkande

Förväntat resultat

Förvaltningens chefer skapar en bra och hållbar arbetssituation med inkluderande arbetsplatser som är fria från diskriminering. Ledarskapet främjar medarbetarskap och har fokus på att utveckla medarbetarna och verksamheten. Medarbetarna ges ansvar och inflytande genom att chef och medarbetare tillsammans bryter ner verksamhetens mål för att öka förståelsen och skapa samsyn kring uppdraget. Allt i syfte att ge god kvalitet i servicen till medborgarna.

Enhetsmål:

Ledarskapet är engagerat, kommunikativt och utvecklingsinriktat.

Förväntat resultat

- Förskolechefen och medarbetare har samsyn kring förskolans uppdrag.
- Alla medarbetare har förtroende för och känner stöd från sin ledning.

Arbetsätt

Förskolechefen ansvarar för att verksamheten uppnår förväntade mål och resultat. Genom dialog görs medarbetarna medvetna om sin potential och sina utvecklingsmöjligheter och stöttar medarbetarnas egen förmåga till problemlösning, ansvarstagande och utveckling. Genom att vara innovativ när det gäller innehåll i studiedagar, fortbildning och att rikta blicken mot andra sammanhang för att använda sina egna resurser kreativt kan ny kraft och nya vägar möjliggöras.

Detta genomförs med ett närvarande ledarskap där tillgänglighet ingår i begreppet. Den delegering av ansvarsområden och arbetsuppgifter som genomförs syftar till att skapa en känsla av delaktighet och tillgodogör organisationen en mångfald av de olikheter vi har oss tillgodo. Det bidrar även till att göra systematiken och strukturen organisationsbunden istället för personbunden.

Pedagogiskt ledarskap avser även förskollärare. Förskollärarna har ett förstärkt ansvar att med engagemang initiera, leda och stödja det pedagogiska utvecklingsarbetet och kvalitetsarbetet i arbetslagen och på förskolan

Arbetsmiljöfrågor diskuteras i olika forum med syfte att göra alla medvetna kring eget ansvar och att vi är "varandras arbetsmiljö"

Nämndmål:

4.2.2 Ledare och medarbetare skapar tillsammans en bra och inkluderande arbetsmiljö

Förväntat resultat

Stadsdelsförvaltningens psykosociala arbetsmiljöindex ökar och sjukfrånvaron minskar. Det systematiska och särskilt det sociala och organisatoriska arbetsmiljöarbetet fortsätter att utvecklas i förvaltningens verksamheter. Samverkan genomförs på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Enhetsmål:

Medarbetarskapet är engagerat, ansvarstagande och medskapande

Förväntat resultat

Alla medarbetare inom Fredhäll-Kristineberg

- Är delaktiga i vårt systematiska kvalitetsarbete och arbetsmiljöarbete
- Känner till våra styrdokument och våra mål
- Öppen och god dialog mellan medarbetare och ledning
- Minskad sjukfrånvaro
- Personalen lägger stor vikt vid organisation, rutiner och struktur av dagen. Personalen organiserar barngruppen, tid och rum för att kunna skapa meningsfulla sammanhang för barnen
- Alla förskolor har morgonmöten för att skapa överblick av dagen
- Personalen har ansvarsområden

Arbetsätt

Alla medarbetare är delaktiga i utformandet och utarbetandet av våra interna dokument och tar ansvar för sin egen utveckling och fortbildning.

Alla medarbetare ska arbeta utifrån våra styrdokument samt bidra till utveckling och kvalitetshöjning av verksamheten.

Resursanvändning

Medarbetarenkät, medarbetarsamtal, lönesamtal, APT, samverkansgruppen, systematiskt kvalitetsarbete, forskolläraryorum, pedagogiskt forum.

Uppföljning

- Medarbetarenkät
- Medarbetarsamtal
- Lönesamtal
- APT
- Samverkansgruppen
- Systematiskt kvalitetsarbete
- Lärarforum
- Pedagogiskt forum
- Skyddsronder
- Handledning (individuellt och i grupp).
- Fungerande rehabprocess

Utveckling

Med medarbetarenkät som grund fortsätta möjliggörandet av engagerad, ansvarstagande och medskapande medarbetarskap.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
SETTmässan för pedagoger	2017-05-03	2017-05-05

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Nämndmål:

4.3.1 Kungsholmens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Förväntat resultat

De beslut och insatser som nämnden ansvarar för utgår ifrån individens lika rättigheter och möjligheter. Ett normkritiskt och inkluderande arbetsätt genomsyrar verksamheterna. Invånare och medarbetare upplever att nämndens verksamheter är fria från diskriminering.

Enhetsmål:

Fredhäll-Kristinebergs verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Förväntat resultat

- Barn och personal har förståelse för andra människors lika rätt och värde där öppenhet och ömsesidig respekt uppmärksammas och uppmuntras oavsett bakgrund och förutsättningar
- Varje individs och familjs känsla av tillhörighet och värde stärks

Arbetsätt

All personal arbetar fram sin grupps explicita Likabehandlingsplan och får kännedom om de sju diskrimineringsgrunderna. Vi använder Do's verktyg Plan förskola

Ett främjande arbete som handlar om att stärka positiva förutsättningar och ha en tydlig organisation i vardagen

Identifiera riskfaktorer och systematiskt formulera dem, samt observera, reflektera och dra slutsatser som leder till förändringar där trygghet för varje individs och familjs känsla av tillhörighet och värde stärks

Resursanvändning

Enhetens likabehandlingsplan

Barn, personal och vårdnadshavare

Uppföljning

- Apt-möten, avdelningsmöten, kontakten med vårdnadshavare
- Utvärdera det förebyggande arbetet och det främjande arbetet
- Samtal med barnen

Utveckling

Arbeta utifrån Likabehandlingsplanen under hela året så det blir ett levande arbete tillsammans med barn och familjer i förskolan. Genom att aktivt arbeta förebyggande utifrån definierade riskområden. Arbeta systematiskt utifrån konkreta mål

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Nämndmål:

4.4.1 Barn och ungas rättigheter respekteras

Förväntat resultat

Barn och unga kommer till tals i utredningar och vid genomförande av insatser. I planeringen av parker och lek- och idrottsmiljöer finns ett barnperspektiv.

Enhetsmål:

Barn och ungas rättigheter respekteras enligt barnkonventionen

Förväntat resultat

Alla barn

- Reflekterar i olika sammanhang kring värdegrundsfrågor tillsammans med andra barn och vuxna
- Känner sig respekterade och lyssnade till
- Har dagligen inflytande över innehåll och arbetssätt i projektet.

Arbetssätt

I enlighet med arbetet med hållbar framtid lägger vi utifrån den sociala och demokratiska aspekten av hållbarhet stor vikt vid att barnkonventionen grundprinciper barns bästa, barns rätt till inflytande, icke diskriminering samt alla barns rätt till liv och utveckling genomsyrar verksamheten i Fredhälls och Kristinebergs förskolor.

Alla grupper arbetar med Friends material "Alfonslådan" och/eller med Unicefs "Inspirationslåda" som reella verktyg för att synliggöra barnkonventionen i verksamheterna. Vi möjliggör för barnen att i både större och mindre sammanhang och genom olika uttrycksformer uttrycka sina tankar, åsikter och idéer. Som stöd i detta använder så många yngre-barn-pedagoger som möjligt Takk som ett kompletterande språk tillsammans med barnen i sina verksamheter.

Pedagoger och barn arbetar tillsammans med kartläggning och framtagande av förskolornas planer mot diskriminering och kränkande behandling, Likabehandlingsplanen.

Resursanvändning

Barns möjlighet till reellt inflytande och rätt till likvärdig förskola diskuteras och reflekteras i gemensamma forum

Förskolorna skriver fram nya likabehandlingsplaner utifrån DO:s material.

Pedagogerna använder sig aktivt av likabehandlingsplanerna tillsammans med barnen

Uppföljning

- Kontinuerlig reflektion med utgångspunkt i dokumentation
- Kvalitetsindikatorn
- Förskoleundersökningen
- Uppföljning/planering studiedag jan/feb
- Uppföljning studiedag maj/jun
- Planering studiedag sept/okt

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämndmål:

4.7.1 Kungsholmsbor blir väl bemötta och har möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

Medborgare på Kungsholmen utövar inflytande genom att lämna medborgarförslag och delta vid stadsdelsnämndens sammanträden. Nämndens råd är aktiva. Möjlighet till dialog finns genom förvaltningens sociala kanaler. Alla som tar del av nämndens verksamheter, vårdnadshavare och anhöriga har möjlighet till inflytande och bemöts med respekt. Synpunkter och klagomål besvaras.

Enhetsmål:

Brukare blir väl bemötta och har möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

- Ökat resultat i förskoleundersökningen

Arbetsätt

Vi lyssnar på våra familjers tankar och åsikter och anser att deras perspektiv är viktiga för utvecklingen av förskolan

Resursanvändning

Förskoleundersökningen

Uppföljning

- Förskoleundersökningens resultat och analys
- Återkoppling från intressenter i olika sammanhang

Nämndmål:

4.7.2 Barn i förskolan är delaktiga i demokratiska processer

Förväntat resultat

Barnen uttrycker sina tankar och åsikter och gör aktiva val. Barnen deltar i olika former av samarbete och beslutsfattande och respekterar gemensamma beslut.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen i förskolan är delaktiga i demokratiska processer	75 %		År

Enhetsmål:

Barnen är delaktiga i demokratiska processer

Förväntat resultat

- Barnen har inflytande över sitt eget lärande och varande i erbjudna aktiviteter som bidrar till mervärde och meningsfullhet.
- Mötesplatser där spontant uppkomna gruppkonstellationer och aktiviteter kan bildas finns.
- Likabehandlingsplanerna följs upp, utvärderas systematiskt, hålls aktuella och revideras utifrån barngruppernas olika behov

Arbetsätt

Förskolans verksamhet genomsyras av barnens initiativ och åsikter samt pedagogernas intresse av att uppmuntra och utmana dessa.

Genom dagliga samtal med barnen skapas förutsättningar för att varje dag möta barnen där de är. När vi planerar verksamhetens lyssnar vi in barnens åsikter och önskemål.

Vi skapar medvetet situationer där barn har möjlighet att välja aktivitet, lek, utflyktsmål m.m. Barnen uppmuntras att uttrycka egna åsikter i olika sammanhang under sin dag på förskolan. Miljön både ute och inne skall erbjuda och inspirera till att barnen bjuder in varandra i leken och utveckla strategier för att kunna interagera med varandra.

Miljön skall vara utformad på ett sådant sätt att det skapar möten mellan barnen där spontana dialoger uppstår.

Miljön bidrar till att erbjuda alla barn möjligheter att finna meningsfullhet, delaktighet och möjlighet att bredda sitt lekmönster genom ett varierat material för lek.

Resursanvändning

Pedagogerna arbetar aktivt med Kungsholmens dokument för pedagogiska miljöer. Demokratibegreppets olika perspektiv diskuteras och reflekteras i gemensamma forum. Pedagogerna använder sig aktivt av likabehandlingsplanerna tillsammans med barnen.

Uppföljning

- Kontinuerlig reflektion med utgångspunkt i dokumentation
- Kvalitetsindikatorn
- Förskoleundersökningen
- Uppföljning/planering studiedag jan/feb
- Uppföljning studiedag maj/jun
- Planering studiedag sept/okt

Nämndmål:

4.7.3 Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller

Förväntat resultat

Vårdnadshavare upplever att de bemöts med respekt av förskolans personal. Vårdnadshavare känner att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamhet, uppföljning och utvärdering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till samverkan med förskolan	75 %		År

Enhetsmål:

Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller.

Förväntat resultat

- Nöjda familjer i förskoleundersökningen
- Alla familjer erbjuds ett utvecklingsamtal per år kring deras barn.
- Alla familjer får information om verksamheten på förskolan i form av ett månadsbrev som mailas till samtliga familjer
- Föräldrarepresentanter i förskoleråd som har möten 3-4ggr/år
- Alla familjer inbjuds till föräldramöte 1ggr/år
- Alla familjer erbjuds möjlighet till att besöka förskolan
- Alla familjer inom F-K förskolor skall bemötas på ett respektfullt och lyhört sätt.
- Alla familjer får inblick i förskolans verksamhet via Facebook

Arbetsätt

För att samverkan kring barnet ska ske är det förskolans och familjernas ansvar att både ge och ta till sig den information som är av vikt för barnets vistelse på förskolan. Föräldramöten, utvecklingsamtal, enkäter, förskoleråd och föräldrainsformation är exempel på former för föräldrainsflytande och delaktighet i förskolans verksamhet.

Pedagoger observerar, dokumenterar, reflekterar och analyserar barns läroprocesser som används som ett underlag inför de individuella utvecklingsamtalen

Det dagliga mötet utgör ett tillfälle att ge och få information som är av betydelse för barnet på förskolan.

Vi arbetar med föräldraaktiva introduktioner där föräldrarna är med sitt barn i gruppen hela dagarna för att få en insyn och tydlig bild av hur verksamheten bedrivs. Familjerna ges möjlighet att delge pedagogerna sin bild av barnet. För att skapa ett förtroendefullt och nära samarbete så varierar inskolningslängden och tar hänsyn till det individuella barnet och familjer. I samband med inskolningen bjuder vi in familjerna till informationsmöte.

Resursanvändning

- Introduktionsunderlaget
- Pedagogers kunskap och kompetens

Uppföljning

- I Vb rapporteras resultat, analys och utvecklingsåtgärder baserat på uppföljningar och utvärderingar.
- Vi använder framförallt resultat från Medarbetarenkäten, Förskoleundersökningen samt synpunkter från Förskoleråd och Föräldramöten som utgångspunkt i våra analyser när vi arbetar med vårt systematiska kvalitetsarbete
- Uppföljningar varje studiedag och kontinuerligt under Apt, arbetsplatsmöten, arbetslagsmöten samt under gruppernas egna planerings och-reflektionstid

Utveckling

- Utveckla utformandet av Facebook som samverkansverktyg

Budget 2017

SAMMANFATTNING BUDGET 2017					
Prestationsintäkter		27 313		Antal barn, snitt	
				Små	137
Övriga intäkter		964		Stora	104
				Totalt	241
Summa intäkter		28 277			
Lön		26 208			
Övriga kostnader		2 946			
S:a kostnader		29 154			
Beräknat resultat		-877			
Vi kommer att arbeta pro-aktivt med barnplaceringar och uppföljningar av barnantal					

Övriga frågor

På varje förskola finns skriftliga rutiner för synpunkter och klagomål. Alla klagomål följs upp med vårdnadshavare samt berörd personal. Positiva synpunkter återkopplas till medarbetarna. Synpunkter och klagomål som kommer oss tillhanda följs skyndsamt upp genom svarsmail, telefonsamtal och/eller inbokade samtal med berörd familj.

Förskolechef:
Marie Stighammar-Borg

Verksamhetsplan 2017 för S:t Eriks förskoleområde

Innehållsförteckning

Inledning	3
Organisations- och ledningsstruktur.....	4
1. Ett Stockholm som håller samman.....	4
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	4
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	9
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	11
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	11
2.5 Stockholms miljö är giftfri	11
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	12
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	12
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	13
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	13
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	16
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	16
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	17
Uppföljning av ekonomi.....	20
Resursanvändning	20
Budget 2017	21
Övriga frågor	22

Inledning

Förskolans är en plats för gemenskap, lärande, möten och vänskap. En plats där olikheter samspelar och värden skapas.

Förskolans målgrupp är alla våra ca 350 barn med placering på någon av våra förskolor.

Vår mångfald i val av förskola är:

- Förskoleverksamhet på två- eller fleravdelningsförskolor.
- Några av våra förskolor arbetar övergripande som en sammanhängande verksamhet.
- Förskola med avdelning för barn med finska språket som modersmål.

Förutsättningar 2017

Förskolan Båten

Hjärnegatan 6 / Pipersgatan 45

Förskolan Kungspilen

Inedalsgatan 9

Förskolan Kronoberg

Polhemsgatan 23

Förskolan Scheele

Pipersgatan 45

Förskolan Skorpan

Arbetargatan 27

Förskolan Lejonkotten

Kronobergsgatan 15

Den reviderade läroplanen för förskolan ställer tydliga krav på en granskning av arbetsorganisationen. Syfte är att se om förskolans uppdrag och förutsättningar är relevanta för att nå enhetens mål.

Ledningsgruppen består av förskolechef, biträdande förskolechef, pedagogisk utvecklingsledare och administratör.

Förskolorna har ca 90 medarbetare. Basbemanningen på förskolorna är förskollärare och barnskötare. Övriga kompetenser är resurspedagog, kock, ekonomibiträde och lokalvårdare. 4 barnskötare genomgår den erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningen.

Tillsammans har vi en bred kompetens som kan samverka på oändligt många sätt för att möta barnens intressen och behov.

Förskolans uppdrag mot framtidens medborgare är tydligt beskrivet i den reviderade läroplanen för förskolan (Lpfö) och i Vision 2040.

Förankringsarbete av vårt uppdrag sker inom två områden: delaktighet och systematiskt kvalitetsarbete. Reflektionen sker ur tre olika perspektiv barn, vårdnadshavare och medarbetare.

Vår mångfald berikar och utvecklar verksamheten.

Våra verktyg för att systematiskt kvalitetssäkra vårt uppdrag är:

- Hela enheten arbetar efter St.Eriks pedagogiska år.
- St.Eriks förskoleområdes reflektionsverktyg , där vi arbetar med att följa upp och utveckla vår verksamhet genom pedagogisk dokumentation.
- Terminsuppföljning av arbetslagens pedagogiska kvalitetsuppföljning via stadens verktyg WKI.
- Medarbetarsamtalen och arbetslagsdialog mellan förskolechef, pedagogisk utvecklingsledare och medarbetare.
- Medarbetarenkäten.
- Förskoleundersökningen.

Organisations- och ledningsstruktur

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6	3,8	År

Nämndmål:

1.1.1 Barn har respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö

Förväntat resultat

Varje barn uppmuntras till medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Ett ömsesidigt och respektfullt klimat råder där alla på förskolan visar hjälpsamhet mot varandra och har förmåga att dela med sig. Barnen tar ansvar och visar omsorg om sin närmaste omgivning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel vårdnadshavare som är nöjda med läroplansområdet normer och värden samt barns möjlighet till inflytande	75 %		År

Enhetsmål:

Barnen har respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö

Förväntat resultat

Barnen är trygga och självständiga, med tro på sin egen förmåga.

Barnen visar förmåga att iaktta, reflektera och kommunicera med andra kring sitt lärande.

Barnen utvecklar olika strategier för sitt lärande.

Arbetsätt

Barn lär i interaktion med varandra med hjälp av material och miljö.

Våra miljöer erbjuder mötesplatser för barnen.

Arbetet sker i enlighet med Kungsholmens pedagogiska ställningstaganden.

Vi utvecklar användningen av digitala verktyg under 2017.

Pedagogisk dokumentation bidrar till att barnen utvecklar sin förmåga till samarbete, kooperativt lärande, problemlösning och självständigt tänkande.

De pedagogiska miljöerna fortsätter att utvecklas med stöd av Kungsholmens gemensamma dokument för pedagogiska miljöer.

Hela förskoleområdet arbetar med det gemensamma undersökningsområdet Hållbar Framtid.

Resursanvändning

Förskollärare på varje förskola säkerställer att det pedagogiska arbetet följer målen i läroplanen.

Alla i arbetslaget ska arbeta för att genomföra förskolans uppdrag.

Medarbetarna är medvetna förebilder.

Pedagogerna använder gruppens olikheter för att skapa mångfald.

Förskoleområdets kolonilott finns att tillgå.

Organisation av tiden är av avgörande betydelse för att nå målet.

Uppföljning

St.Eriks förskoleområde använder sig av:

- Förskoleområdets gemensamma Reflektionsverktyg som bygger på pedagogisk dokumentation.
- Förskoleundersökningen
- Stockholms stads Kvalitetsindikator, WKI.

Medarbetarna har pedagogisk utvecklingstid(PUT) individuellt, i arbetslag och hela förskolan gemensamt.

Pedagogiska utvecklingsledaren har kontinuerlig uppföljning individuellt och med arbetslagen.

Förskoleområdet har fyra studiedagar per år.

Arbetslagsdialoger används för att följa upp målen och resultaten av WKI.

Utveckling

De pedagogiska miljöerna ska stödja ett transdisciplinärt lärande och inspirera barnen i deras projekterande.

Nätverksarbetet fortsätter kring Kungsholmens pedagogiska ställningstaganden. Vi utvecklar våra utemiljöer för att i större utsträckning möjliggöra ett utforskande inom naturvetenskap.

Vi erbjuder barnen fler platser än förskolan och förskolegården att utforska vår omvärld.

Nämndmål:

1.1.2 Barn utvecklar sina förmågor och sin kreativitet genom ett lustfyllt lärande

Förväntat resultat

Alla barn ges möjligheter till utveckling och lärande på lika villkor i utvecklade pedagogiska inne- och utemiljöer. Materialet är rikligt och varierat med utgångspunkt i läroplanens målområden. Barnens språk och kommunikation utvecklas och berikas genom olika aktiviteter. Matematiska begrepp synliggörs och används aktivt. Barnen får goda möjligheter att utforska naturen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som anser att barnens utveckling och lärande uppmuntras	75 %		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den matematiska utvecklingen	3,6		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den skapande verksamheten	3,6		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den språkliga utvecklingen	3,6		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med naturvetenskap	3,6		År
Förskolepersonalens bedömning av den pedagogiska miljön	3,6		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolepersonalens bedömarkompetens kvalitetssäkras i syfte att säkerställa likvärdigheten	2017-01-01	2017-12-31
Skapa digitala förutsättningar som stöd för barns lärande	2017-01-01	2017-12-31
Tydliggöra det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Barnen utvecklar sina förmågor och sin kreativitet i samspel, kommunikation, matematiskt tänkande och naturvetenskap genom ett lustfyllt lärande

Förväntat resultat

Barnen är trygga och självständiga, med tro på sin egen förmåga.

Barnen visar förmåga att iaktta, reflektera och kommunicera med andra kring sitt lärande.

Barnen utvecklar olika strategier för sitt lärande.

Arbetsätt

Barn lär i interaktion med varandra med hjälp av miljö och material.

Våra miljöer erbjuder mötesplatser för barnen. De pedagogiska miljöerna är tillgängliga och materialet i dessa är utmanande.

De pedagogiska miljöerna fortsätter att utvecklas med stöd av Kungsholmens gemensamma dokument för pedagogiska miljöer.

Arbetet sker i enlighet med Kungsholmens pedagogiska ställningstaganden.

Vi utvecklar användningen av digitala verktyg under 2017.

Pedagogisk dokumentation bidrar till att barnen utvecklar sin förmåga till samarbete, kooperativt lärande, problemlösning och självständigt tänkande.

Hela förskoleområdet arbetar med det gemensamma undersökningsområdet Hållbar Framtid.

Korta utflykter i närområdet kan användas med fördel med syfte att utforska och undersöka inom aktuellt projekt. Den utflykten ska göras varje vecka.

Långa utflykter är inspirationsdag på annan ort eller plats. Syftet är att kunna fördjupa ett intresse eller ett undersökande inom pågående projekt.

Detta kan göras genom områdets kolonilott, teater, olika museer, parker och trädgårdar etc.

Den typen av utflykt skall göras varje termin.

Resursanvändning

Förskollärare på varje förskola säkerställer att det pedagogiska arbetet följer målen i läroplanen.

Alla i arbetslaget ska arbeta för att genomföra förskolans uppdrag.

Medarbetarna är medvetna förebilder.

Pedagogerna använder gruppens olikheter för att skapa mångfald.

Förskoleområdets kolonilott finns att tillgå.

Organisation av tiden är av avgörande betydelse för att nå målet.

Uppföljning

St.Eriks förskoleområde använder sig av:

- Förskoleområdets gemensamma Reflektionsverktyg som bygger på pedagogisk dokumentation
- Förskoleundersökningen
- Stockholms stads Kvalitetsindikator, WKI

Medarbetarna har pedagogisk utvecklingstid(PUT) individuellt, i arbetslag och hela förskolan gemensamt.

Pedagogiska utvecklingsledaren har kontinuerlig uppföljning individuellt och med arbetslagen.

Förskoleområdet har fyra studiedagar per år.

Arbetslagsdialoger används för att följa upp målen och resultaten av WKI.

Utveckling

De pedagogiska miljöerna ska stödja ett transdisciplinärt lärande och inspirera barnen i deras projekterande.

Nätverksarbetet fortsätter kring Kungsholmens pedagogiska ställningstaganden.

Vi utvecklar våra utemiljöer för att i större utsträckning möjliggöra ett utforskande inom naturvetenskap.

Vi erbjuder barnen fler platser än förskolan och förskolegården att utforska vår omvärld.

Digitaliseringen av förskolans arbete kommer att prioriteras på flera nivåer. Det gäller ökade förutsättningar vad gäller t.ex. utbildning och tillgång till teknik.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Introduktion för nyanställd förskollärare	2017-01-01	2017-12-31
Mentorsverksamhet	2017-01-01	2017-12-31
Utveckling av de pedagogiska miljöerna inomhus	2017-01-01	2017-12-31
Utveckling av pedagogiska miljöer utomhus	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

1.1.3 Barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass

Förväntat resultat

Barnen får ett avslut och en avrundning av sin förskoletid där både barn och vårdnadshavare ges tillfälle att se det lärande och den utveckling som skett. Barnen besöker förskoleklassen under vårterminen. Avslutningssamtal med barnets vårdnadshavare genomförs där man även lämnar över barnens pedagogiska dokumentation.

Enhetsmål:

Barnen får en bra och väl fungerande övergång till fortsatt lärande i förskoleklass

Förväntat resultat

Barnen har erbjudits olika strategier för lärande
Barnen har fått möjlighet till möten med andra 5 åringar
inom St.Eriks förskoleområde
Barnen har utvecklat tron på sin egen förmåga

Arbetsätt

Vi arbetar med skola och föräldrar utifrån det samverkansavtal som finns mellan Kungsholms skolor och förskolor.

Verksamheten utgår från gruppen såväl som från det enskilda barnet.

Barn lär i interaktion med varandra. Våra miljöer erbjuder mötesplatser för barnen.

Pedagogisk dokumentation bidrar till att barnen utvecklar sin förmåga till samarbete, kooperativt lärande, problemlösning och självständigt tänkande.

Vi arbetar med tvärgrupper inom St.Eriks förskoleområde för 5 -åringarna varje vecka.

Resursanvändning

Förskollärare på varje förskola säkerställer att det pedagogiska arbetet följer målen i läroplanen.

Alla i arbetslaget ska arbeta för att genomföra förskolans uppdrag.

Medarbetarna är medvetna förebilder.

Pedagogerna använder gruppens olikheter för att skapa mångfald.

Uppföljning

St.Eriks förskoleområde använder sig av:

Förskoleområdets gemensamma Reflektionsverktyg som bygger på pedagogisk dokumentation

Förskoleundersökningen

Stockholms stads webbaserade Kvalitetsindikator, WKI

4 Studiedagar per år

Reflektion i arbetslag

Utveckling

Alla pedagoger skall vara trygga med att arbeta med det reviderade samverkansavtalet mellan förskola och skola.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
St.Eriks gemensamma 5 årsverksamhet	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Nämndmål:

1.6.1 Nämndens verksamheter erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Inom nämndens verksamheter finns möjlighet till eget skapande och möjlighet att ta del av kultur i olika former. Kulturombuden ger inspiration och sprider goda exempel mellan verksamheterna. Nämnden verkar för att kulturen tillgängliggörs för alla inom stadsdelsområdet oavsett kön, ålder eller funktionsnedsättning.

Enhetsmål:

Barnen får många möjligheter till kulturella upplevelser.

Förväntat resultat

Barnen har fått delta i kulturella upplevelser i sin vardag.

Arbetsätt

Vi ger barnen kulturella upplevelser. Detta gör vi bland genom skapande och dramatiserande verksamhet på förskolan och genom samverkan med andra aktörer i samhället, till exempel

biblioteket. För att synliggöra det här arbetet har vi tagit fram en plan för samtliga åldersgrupper:

1-2 åringarna erbjuds verksamhet tillsammans med dramapedagog inom förskolan.

3-4 åringarna erbjuds samarbete med teatergrupp.

5 åringarna åker på inspirationsdag under höstterminen och samarbetar med danspedagog under vårterminen.

Denna plan handlar om att vara tydliga när det gäller förväntan på verksamheten från både barn och vårdnadshavare.

Resursanvändning

Vi arbetar projekterande vilket betyder att vi vill väva in kulturella upplevelser inom det projekt som barnen arbetar med.

Vi använder pedagogisk dokumentation för att följa och utmana barnens läroprocesser.

Ledningen uppmuntrar till samverkan med övriga samhället.

Vi använder oss av kunskaper som finns hos de pedagoger som är anställda i Förskoleområdet.

Uppföljning

Pedagogisk dokumentation genom S:t Eriks förskoleområdes reflektionsverktyg.

Stadens webbaserade kvalitetsindikator, WKI.

Förskoleundersökningen

Pedagogisk miljörund med fokus på material och uttrycksmöjligheter.

Utveckling

St.Eriks förskoleområde ska fortsatt uppmuntra och stödja ett samarbete mellan förskolorna och andra aktörer i samhället. På så sätt värdesätter organisationen mångfaldens betydelse.

Fortsätta arbetet med att utveckla de pedagogiska miljöerna.

Fortsätta arbetet med att utveckla den pedagogiska dokumentationen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barnen skall erbjudas kulturella aktiviteter	2017-01-01	2017-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndmål:

2.4.1 Nämndens verksamheter är resurseffektiva

Förväntat resultat

Skräpahanteringen i parkerna är effektiv och miljövänlig. Enheternas avfall och matsvinn minskar. Insamlingen av matavfall ökar.

Enhetsmål:

St.Eriks förskoleområde verksamheter ska laga ekologisk mat

Förväntat resultat

Kunskapen om ekologisk matlagning har ökat

Arbetsätt

Nätverk för kockar inom och utanför St.Eriks förskoleområde.

Resursanvändning

Kockarna
Kungsholmens riktlinjer för mat och måltider
Fortbildning

Uppföljning

Kockarnas interna och externa nätverk.

Utveckling

Att förskolornas kockar arbetar för en hållbar framtid.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Nämndmål:

2.5.1 Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta och giftfria

Förväntat resultat

Personal inom nämndens verksamheter har kunskap och medvetenhet om kemikalier och gör därmed kemikaliesmarta inköp. Produkter och material med lågt miljökrav fasas ut till förmån för miljömärkta produkter. Andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolan serverar vegetarisk mat minst två gånger per vecka	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Förskolorna kommer att ha en ökad andel giffria material

Förväntat resultat

Pedagogerna följer de rekommenderade pedagogiska material som ledningen har tagit fram. Under 2017 ska vi säkerställa att den plast som finns är miljömässigt godkänd. Vi fortsätter att komplettera med naturmaterial.

Arbetsätt

Användning av framtagen lista för rekommenderat pedagogiskt material.
Uppföljning av arbetet på APT.
Arbeta med återbruk.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Nämndmål:

3.5.1 Stadsdelsnämndens ekonomi är långsiktigt hållbar

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och befintliga resurser används så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån nya behov. Prognossäkerheten är god och åtgärder vidtas vid behov.

Enhetsmål:

S:t Eriks förskoleområde har en budget i balans

Förväntat resultat

Att ekonomin på enheten ska vara i balans.
Att medel används på väl genomtänkt och ansvarsfullt sätt.
Att enheten ska ha rätt kompetens för att nå goda resultat.

Arbetsätt

Få en starkare intäktsförutsättning genom ökad kvalitet på flera plan.
Vi kommer att ha tätt samarbete i ledningen gällande planering och uppföljning av budget.
Ledningen stämmer med stadsdelens controller.

Ledning håller sig informerad om nya direktiv som är viktiga för förskoleområdets ekonomi och uppföljning.

Förskoleområdet kommer att arbeta med prioriterade områden 2017.

Resursanvändning

Veckouppföljningar i ledningsgruppen

Månadsuppföljningar med controller

Nyttja Stockholms stads webbaserade uppföljningssystem

Avstämning regelbundet med servicehandläggare gällande barnplaceringar

Uppföljning

Uppföljning av budgetplaneringen månadsvis, i tertialer och i verksamhetsberättelse

Utveckling

Att öka marginalerna i budgetplaneringen.

Att barnprognosen blir satt med marginal

Att bli bättre på effektiva inköp.

Att bygga upp gemensamma strategier med andra förskoleområden för att kunna bli mer kostnadseffektiva.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	75	83	År
 Sjukfrånvaro	7,5 %	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

4.2.1 Ledare och medarbetare är engagerade, lyhörda och nytänkande

Förväntat resultat

Förvaltningens chefer skapar en bra och hållbar arbetssituation med inkluderande arbetsplatser som är fria från diskriminering. Ledarskapet främjar medarbetarskap och har fokus på att utveckla medarbetarna och verksamheten. Medarbetarna ges ansvar och inflytande genom att chef och medarbetare tillsammans bryter ner verksamhetens mål för att öka förståelsen och skapa samsyn kring uppdraget. Allt i syfte att ge god kvalitet i servicen till medborgarna.

Enhetsmål:

Ledarskapet är engagerat, kommunikativt och utvecklingsinriktat

Förväntat resultat

Medarbetarna ska uppleva en närvarande chef

Medarbetarna ska uppleva att chef och övriga i ledningsgruppen har insyn och kunskap om medarbetarnas behov

Att ha en mötesstruktur som möjliggör möten, dialoger och reflektioner.

Arbetssätt

Uppföljningsmöten med ledningen varje vecka

Medarbetarsamtal enskilt och i grupp

Regelbundna uppföljningsamtal

Arbetslagsreflektioner med pedagogiska utvecklingsledaren

Vi har ett Reflektionsverktyg (för pedagogisk dokumentation) som möjliggör transparens kring de pedagogiska processerna

Arbetslagsdialoger som metod för att lyfta resultat och samsyn.

Introduktioner av nyanställda förskollärare och övrig personal

Pedagogisk utvecklingsgrupp

Samverkansgrupp

Resursanvändning

Ledningen är aktiv och arbetar nära pedagogerna i de olika mötesformerna

Arbetsättet med "Lean" används som en aktiv plattform för såväl pedagoger som ledning.

Systematiskt arbetssätt

Tydlig information via St.Eriks gemensamma mapp på webben

St.Eriks reflektionsverktyg

Uppföljning

Medarbetarsamtal

Arbetslagsdialoger

Medarbetarenkät

”Leanmöten”

St.Eriks reflektionsverktyg

Samverkansgruppen

Pedagogiska ledningsgruppen

Utveckling

Planera utifrån långsiktighet och hållbarhet.

Ledningen ska reflektera över konsekvensen av beslut och planer.

Ledningen behöver analysera medarbetarnas arbetsmiljö utifrån den höga sjukfrånvaron.

Nämndmål:

4.2.2 Ledare och medarbetare skapar tillsammans en bra och inkluderande arbetsmiljö

Förväntat resultat

Stadsdelsförvaltningens psykosociala arbetsmiljöindex ökar och sjukfrånvaron minskar. Det systematiska och särskilt det sociala och organisatoriska arbetsmiljöarbetet fortsätter att utvecklas i förvaltningens verksamheter. Samverkan genomförs på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Enhetsmål:

St.Eriks förskoleområdes arbetsplatser är medskapande

Förväntat resultat

Medarbetarna ska ingå aktivt i de olika forum för medskapande som finns.
Medarbetarna är förtrogna med våra Kärnvärden och våra pedagogiska ställningstaganden.

Arbetsätt

Det systematiskt kvalitet- och arbetsmiljöarbete är planerat utifrån ett Administrativt årshjul.
Arbetslagsdialoger kring sjukfrånvaro och psykosociala arbetsmiljön med varje arbetslag.
Förskoleområdet har en mängd olika arbetsgrupper.

Arbetslaget är en förutsättning för ett gott resultat.
Området har tydliga mötes och reflektionsstrukturer.
Pedagogiska året är beskrivet i form av ett eget Årshjul.

Resursanvändning

Uppföljningsmöten varje vecka
Medarbetarenkät
Dialogtillfällen som APT, pedagogisk utvecklingstid, arbetslagsdialog och nätverk.

Uppföljning

Uppföljningsmöten varje vecka
Medarbetarenkät
Arbetsmiljöronder
Medarbetarsamtal enskilt och i grupp
Samverkansgrupp

Utveckling

Varje medarbetare ska vara förtrogen vilket som är förväntat resultat och veta vilket stöd det finns att få för att nå dit.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Nämndmål:

4.3.1 Kungsholmens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Förväntat resultat

De beslut och insatser som nämnden ansvarar för utgår ifrån individens lika rättigheter och möjligheter. Ett normkritiskt och inkluderande arbetssätt genomsyrar verksamheterna. Invånare och medarbetare upplever att nämndens verksamheter är fria från diskriminering.

Enhetsmål:

St:Eriks förskoleområde arbetar normkreativt

Förväntat resultat

Barnen ska möta en mångfald av material, människor och miljöer.
Barnen ska vara tillåtas normkreativa.

Arbetssätt

Alla förskolor ska få ett bokpaket med normkritisk litteratur att arbeta med.
Översyn ska göras av materialet kring barnens miljöer gällande gestaltning och rollek.
Arbetsgruppen - Normkreativa gruppen ska få i uppdrag att genomföra olika aktiviteter.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Nämndmål:

4.4.1 Barn och ungas rättigheter respekteras

Förväntat resultat

Barn och unga kommer till tals i utredningar och vid genomförande av insatser. I planeringen av parker och lek- och idrottsmiljöer finns ett barnperspektiv.

Enhetsmål:

Barnens rättigheter respekteras enligt barnkonventionen

Förväntat resultat

St Eriks förskoleområdes pedagoger har kännedom om Barnkonventionen och lever den i sina verksamheter.

Arbetsätt

Att i vår reflektion och utvärdering belysa vilka punkter i Barnkonventionen som direkt berör förskolans uppdrag.

Resursanvändning

Avsatt tid för uppföljning, utvärdering och utveckling

Litteratur

Arbeta med att lyfta barns tankar och värdesätta dessa.

Pedagogerna ska organisera förskolan för att göra barnen delaktiga i sin egen vardag.

Uppföljning

St.Eriks förskoleområde har ett reflektionsverktyg för pedagogisk dokumentation för uppföljning.

Verksamhetens mål följs upp gemensamt i arbetslagen genom arbetslagsreflektion.

Uppföljning sker genom stadens webbaserade kvalitetsindikator, WKI och

Förskoleundersökningen.

Området har fyra studiedagar per år och en Likabehandlingsplan där vi kan följa upp Barnkonventionen.

Utveckling

St.Eriks förskoleområde ska fortsatt uppmuntra och stödja ett samarbete mellan förskolorna och andra aktörer i samhället.

Likabehandlingsplanen ska fortsätta att utvecklas.

Fortsätta arbetet med att utveckla de pedagogiska miljöerna.

Fortsätta arbetet med att utveckla den pedagogiska dokumentationen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämndmål:

4.7.1 Kungsholmsbor blir väl bemötta och har möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

Medborgare på Kungsholmen utövar inflytande genom att lämna medborgarförslag och delta vid stadsdelsnämndens sammanträden. Nämndens råd är aktiva. Möjlighet till dialog finns genom förvaltningens sociala kanaler. Alla som tar del av nämndens verksamheter, vårdnadshavare och anhöriga har möjlighet till inflytande och bemöts med respekt. Synpunkter och klagomål besvaras.

Enhetsmål:

Vårdnadshavarna skall uppleva att de är viktiga

Förväntat resultat

Vårdnadshavarna skall bli bemötta av intresse och med respekt

Arbetsätt

Pedagoger och ledning samarbetar för att tillgodose föräldrarnas behov. Uppdatering av informationen så att den är aktuell.

Nämndmål:

4.7.2 Barn i förskolan är delaktiga i demokratiska processer

Förväntat resultat

Barnen uttrycker sina tankar och åsikter och gör aktiva val. Barnen deltar i olika former av samarbete och beslutsfattande och respekterar gemensamma beslut.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen i förskolan är delaktiga i demokratiska processer	75 %		År

Enhetsmål:

Barnen är delaktiga i demokratiska processer

Förväntat resultat

Barnen är delaktiga och påverkar sin vardag, vilket möjliggörs i den pedagogiska miljön på förskolan.

Barnens inflytande syns genom den pedagogiska dokumentationen.

Barnens idéer ges värde och blir tagna på allvar.

Arbetsätt

Vi arbetar utifrån områdets pedagogiska år som ger möjlighet till ökad måluppfyllelse. Året skapar fokus genom struktur och delaktighet.

Vi arbetar med pedagogisk dokumentation vilket bidrar till att barnen utvecklar självförtroende och är delaktiga.

Vi stödjer barnen att förstå och handla efter demokratiska värden, genom att det finns olika arenor som ger möjlighet för barnen att göra sina röster hörda och känna delaktighet.

Vi möjliggör för barnen att prova både egna och andras teorier.

Vi arbetar i projekt för att sätta fokus på något som är intressant att utforska.

Vi skapar förutsättningar i den pedagogiska miljön för att barnen ska få syn på mer än de redan vet, få fördjupa sig, tid att ställa frågor, få undersöka själva och leta svar och lösningar.

Vi arbetar med pedagogisk dokumentation bla. för att få syn på barnens läroprocesser.

Resursanvändning

I enlighet med Läroplanen för förskolan, Lpfö-98, reviderad 2016, har förskollärarna ansvar för att det pedagogiska arbetet följer målen i

läroplanen. Arbetslaget ska arbeta för att genomföra förskolans uppdrag.

I området finns en pedagogisk utvecklingsledare som samarbetar med arbetslagen.

St.Eriks reflektionsverktyg är ett stöd för att synliggöra barnets läroprocesser.

Uppföljning

Vi arbetar fortlöpande med St.Eriks reflektionsverktyg för pedagogisk dokumentation.

Uppföljning sker via stadens webbaserade kvalitetsindikator, WKI och

Förskoleundersökningen.

Många arbetslag använder sig av barnmöten för att tillsammans starta förskoledagen och ge barnen möjlighet att bli delaktiga i den demokratiska processen.

Utveckling

St.Eriks förskoleområde ska fortsatt uppmuntra och stödja ett samarbete mellan förskolorna och andra aktörer i samhället. På så sätt värdesätter organisationen mångfaldens betydelse.

Likabehandlingsplanen ska utvecklas och ligga till grund för detta.

Fortsätta arbetet med att utveckla de pedagogiska miljöerna.

Fortsätta arbetet med att utveckla den pedagogiska dokumentationen.

Interna nätverk pågår för att tillgodose behoven av utveckling

Nämndmål:

4.7.3 Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller

Förväntat resultat

Vårdnadshavare upplever att de bemöts med respekt av förskolans personal. Vårdnadshavare känner att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamhet, uppföljning och utvärdering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till samverkan med förskolan	75 %		År

Enhetsmål:

Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller

Förväntat resultat

Barnens vårdnadshavare är trygga.

Barnens vårdnadshavare har förtroende för och känner tillit till verksamheten.

Barnens vårdnadshavare ställer frågor och kommer med synpunkter.

Vi har en bra kontakt med alla vårdnadshavare och har ett respektfullt bemötande.

Förskolan och föräldrarnas behov ska mötas i en samverkan.

Arbetsätt

Vi erbjuder ett informationsmöte för nya vårdnadshavare.

Vi använder oss av föräldraaktiv inskolning eftersom den lägger grunden för en bra och givande relation mellan barn, vårdnadshavare och förskola.

Det finns ett varierat utbud av samverkan mellan vårdnadshavare och förskola där den dagliga kontakten är grunden.

Vi erbjuder föräldramöten

Vi erbjuder utvecklingssamtal

Vi erbjuder möjlighet till inflytande genom deltagande i Förskoleundersökningen.
Vi erbjuder regelbundna informationsbrev från såväl pedagoger som ledning.

Resursanvändning

I enlighet med Läroplanen för förskolan, Lpfö-98, reviderad 2016, har förskollärarna ansvar för att det pedagogiska arbetet följer målen i läroplanen.
Föräldrarna kommunicerar sina frågor väl med såväl pedagoger som ledning.
Förskolorna skriver regelbundet informationsbrev till föräldrarna kring verksamheten.
Ledningen har också ett informationsblad som kommer några gånger per år
Stockholms stads Förskoleundersökning.
St.Eriks förskoleområde följer upp Förskoleundersökningen med egen webbenkät vid behov.
Veckobrev.
Ledningen erbjuder egna föräldramöten med vårdnadshavarna.

Uppföljning

Stockholms stads Förskoleundersökning används för uppföljning.
Utvecklingssamtal med vårdnadshavarna.
Föräldramöten.
Vardaglig kontakt.

Utveckling

Fortsatt arbete för en god relation med föräldrarna
Arbeta för att föräldrarna blir insatta i förskolans pedagogiska uppdrag.
Att vara lyhörda för vårdnadshavarnas olika behov och ta emot nytänkande.

Uppföljning av ekonomi

Resursanvändning

Att arbeta med nätverk och arbetsgrupper är en form av resursutnyttjande som på ett berikande sätt utnyttjar befintlig kompetens och resurser för utveckling. Inom St.Eriks förskoleområde utbyter pedagogerna kunskap och lyfter goda exempel.

St.Eriks förskoleområde genomför studiedagar fyra dagar per år.

Regelbunden ges intern handledning och pedagogiska nätverk av områdets pedagogiska utvecklingsledare.

Pedagogiska utvecklingsledaren ingår i en arbetsgrupp med övriga utvecklingsledare på Kungsholmen.

Kungsholmens alla pedagoger arbetar under 5 gemensamma ställningstaganden Människosyn, kunskapssyn, utforskande förhållningssätt, pedagogisk dokumentation och pedagogiska miljöer.

Vi ska sträva mot att på varje förskola skapa en reflekterande kultur som stödjer ett undersökande arbetssätt. Reflektion är en förutsättning för att uppfylla uppdraget. Alla pedagoger har egen reflektionstid för detta och ett vi arbetar med gemensam reflektion i de

gemensamma forum vi har.

Barnen i området som går sitt sista år på förskolan har en Guldklubb som möts i tvärgrupper varje vecka, där används barnens kunskap som resurs i ett kooperativt lärande.

St.Erik har ett gemensamt webbaserat reflektionsverktyg. Där kan alla medarbetare ta del av den pedagogiska dokumentation som görs och få ytterligare frågeställningar kring sitt eget projekterande arbete.

I arbetet med en hållbar pedagogisk kvalitet och strävan mot en giftfri förskola arbetar nu St.Erik förskoleområde utifrån ett dokument kring Pedagogiska miljöer. Dokumentet är skapat utifrån att utveckla en giftfri förskola. Återbruk som rekommenderas som en del av materialet genererar till ett mer sparsamt och klimatsmart förhållningssätt till resurserna.

2017 års satsning på basmiljöerna på förskolorna höjer den pedagogiska kvalitén och bidrar till en kostnadseffektivare inköp.

Budget 2017

SAMMANFATTNING BUDGET 2017						
Prestationsintäkter		38648		Antal barn, snitt		
				Små	188	
Övriga intäkter		1039		Stora	157	
				Totalt	345	
Summa intäkter		39688				
Lön		34647				
Övriga kostnader		6080				
S:a kostnader		38808				
Beräknat resultat		0				

En stor utmaning är att hitta en rimlig nivå på utbud och efterfrågan. St.Eriks förskoleområde har under året en utmaning gällande efterfrågan framförallt på förskolor som ligger i den östra delen av Kungsholmen.

Ett utrymme för förändringar gällande pedagoger och OH-kostnader måste finnas. En regelbunden uppföljning och nödvändiga omprioriteringar görs löpande under året.

Budgeten för 2017 är lagd utifrån ett minskat barnunderlag och minskat personalbehov. OH-kostnaderna har också minskats gällande vaktmästare och fasta vikarier. I uppdraget ligger också att se över möjligheten att utöka med specialpedagogiska kompetenser och minskade barngrupper.

Efterfrågan totalt under hösten kommer att minska och budgeten är anpassad för detta. En prognos är att budget i balans kan vara osäkert pga. barnprognosen under hösten.

Övriga frågor

På varje förskola finns skriftliga rutiner för synpunkter och klagomål. Alla klagomål följs upp med vårdnadshavare samt berörd personal. Positiva synpunkter återkopplas till medarbetarna. Synpunkter och klagomål som kommer till oss via mail följer vi alltid upp via svarsmail, telefonsamtal eller inbokade samtal med berörd vårdnadshavare. På förskoleråd lämnas utrymme för vårdnadshavares egna frågor i möte med cheferna

Förskolechef: Helén Andersson

Verksamhetsplan 2017 för Kungsholmen södras förskoleområde

Innehållsförteckning

Inledning	3
Organisations- och ledningsstruktur.....	4
1. Ett Stockholm som håller samman.....	4
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	4
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	8
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	9
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	9
2.5 Stockholms miljö är giftfri	9
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	10
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	10
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	11
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	11
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	13
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	13
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	14
Uppföljning av ekonomi.....	17
Resursanvändning	17
Budget 2017	17
Övriga frågor	17

Inledning

Kungsholmen södra förskoleområde omfattar sex förskolor i varierande storlek med sammanlagt ca 390 barn. Förskolan Myntet Hantverkargatan 5s, Eira Kungsholms hamnplan 6, Serafen Serafimergränd 7, Pilgården Bolindersplan 3, Gambrinus Gambrinusgatan 6, och Pipers Pipersgatan 29.

Bemanningen består av förskollärare, barnskötare, resurspedagog, kock, ekonomibiträde och lokalvårdare. Förskoleområdets ledning består av förskolechef, biträdande förskolechef, pedagogisk ledare och administratör.

Förskolornas verksamhet vänder sig till barn i åldrarna 1-5 år vars vårdnadshavare förvärvsarbetar, studerar, är arbetssökande eller föräldralediga med syskon. Verksamheten utgår från förskolans nationella styrdokument, FN:S Barnkonvention, skollagen samt Kungsholmens verksamhetsplan för 2017

Kungsholmens förskolor skall erbjuda barnen ett varierat kulturutbud, verksamheten skall vara kemikaliesmart och giftfri samt leva upp till mänskliga rättigheter. Verksamheten skall ha ledare och medarbetare som tillsammans skapar en bra och inkluderande arbetsmiljö där barn och ungas rättigheter respekteras. Vårdnadshavare skall bli väl bemötta och ha möjlighet till inflytande. Ledare och medarbetare skall vara engagerade, lyhörda och nytänkande. Verksamheten skall ha en budget i balans.

Vi arbetar även utifrån Kungsholmens gemensamma pedagogiska ställningstaganden: människosyn, kunskapssyn, pedagogiska miljöer, utforskande förhållningssätt, pedagogisk dokumentation.

Verksamhetsberättelsen 2016 visar att det har funnits ett stort behov av att höja den pedagogiska kvalitén i flertalet grupper varpå stort fokus har legat på rekrytering av förskollärare. Ett stort antal förskollärare ha rekryterats till området under det gångna året.

Vi kan även se att det intensiva arbetet med att skapa struktur i organisationen har givit resultat i form av sänkt sjukfrånvaro. Varje förskola har en arbetsplatsledare i syfte att skapa likvärdighet i det pedagogiska arbetet, i samarbete med hemmen, kring förskolornas systematiska kvalitetsarbete samt vid övergång och samverkan med förskoleklassen.

Regelbunden uppföljning samt utvärdering av följande fokusområden kommer ske vid varje förskolas APT under året.

För att nå målen 2017 kommer vi utifrån verksamhetsberättelsen 2016 att fokusera på följande

- kontinuerlig uppföljning i nya ekonomimallen i syfte att vid behov vidta åtgärder
- höja kvalitén inom läroplansområdet utveckling och lärande i syfte att erbjuda barnen en verksamhet av hög kvalitet, där varje enskild individ har möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar
- fortsätta skapa delaktighet och sammanhang för alla medarbetare samt en organisation där arbetsplatsledarna utvecklas till ledare för sin grupp i syfte att sänka sjukfrånvaro och skapa likvärdighet
- skapa delaktighet och förståelse för medarbetare, i synnerhet nyrekryteringar i syfte att höja kompetensen

- fortsätta implementeringsarbetet av det systematiska kvalitetsarbetet i syfte att höja kompetensen och skapa en fruktbar organisation
- jobba med kollegialt lärande i form av nätverk, lyfta och sprida goda exempel i syfte att höja kompetensen och skapa en fruktbar och välmående organisation

Gemensamma aktiviteter för verksamhetsområdet förskola

- Förskolepersonalens bedömarkompetens kvalitetssäkras i syfte att säkerställa likvärdighet
- Skapa digitala förutsättningar som stöd för barns lärande
- tydliggöra det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer

Ekonomiska satsningar

- tillgänglighet av digitala verktyg
- utbildning i HLR och barnolycksfall

Organisations- och ledningsstruktur

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel nöjda föräldrar	87 %	87 %	År
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,5	3,8	År

Nämndmål:

1.1.1 Barn har respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö

Förväntat resultat

Varje barn uppmuntras till medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Ett ömsesidigt och respektfullt klimat råder där alla på förskolan visar hjälpsamhet mot varandra och har förmåga att dela med sig. Barnen tar ansvar och visar omsorg om sin närmaste omgivning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel vårdnadshavare som är nöjda med läroplansområdet normer och värden samt barns möjlighet till inflytande	90 %		År

Enhetsmål:

Barnen har respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Förväntat resultat

Barnen har förståelse och medkänsla för varandras behov och olikheter

Verksamheten präglas av ett respektfullt och inlyssnande klimat

Barn har förståelse för miljöns betydelse och känner ansvar för den

Arbetsätt

Pedagogerna är lyhörda, intresserade och bemöter barnen utifrån deras styrkor, behov, intressen och förutsättningar.

Barnen har inflytande över miljöns utformning, material och innehåll.

Pedagogerna är närvarande i barnens lek och arbeten för att kunna utmana och bekräfta dem samt uppmärksamma och ta del av samspelet som sker.

Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd än andra skall ses som en tillgång och vi arbetar aktivt för att dessa bara inkluderas i verksamheten inkluderas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barnkonventionen -Alla grupper har boken "Alla barns rätt" och använder den regelbundet i sin verksamhet, vilket syns i reflektionsverktyget	2017-01-22	2017-12-31
Människosyn -Alla föräldrar/vårdnadshavare har blivit inbjudna att göra en trygghetsvandring (vårdnadshavare gör tillsammans med sina barn en kartläggning av miljön på förskolan i syfte att identifiera otrygga platser)Alla arbetslag har minst en avstämning/termin i reflektionsverktyget som är kopplat till likabehandlingsplanen.Likabehandlingsplanen presenteras för vårdnadshavare under höstens föräldramöte	2017-01-22	2017-12-31
Utflykter/upptäcksfärder -Barnen erbjuds kortare utflykter med regelbundenhet en gång/vecka och längre utflykter vid enstaka tillfällen i samband med projekt eller avslutning. Vi dokumenterar vid våra utflykter/upptäcksfärder med hjälp av ipad eller iphone i syfte att använda som pedagogisk dokumentation	2017-01-29	2017-12-31

Nämndmål:

1.1.2 Barn utvecklar sina förmågor och sin kreativitet genom ett lustfyllt lärande

Förväntat resultat

Alla barn ges möjligheter till utveckling och lärande på lika villkor i utvecklade pedagogiska inne- och utemiljöer. Materialet är rikligt och varierat med utgångspunkt i läroplanens målområden. Barnens språk och kommunikation utvecklas och berikas genom olika aktiviteter. Matematiska begrepp synliggörs och används aktivt. Barnen får goda möjligheter att utforska naturen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som anser att barnens utveckling och lärande uppmuntras	85 %		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den matematiska utvecklingen	3,5		År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den skapande verksamheten	3,4		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den språkliga utvecklingen	3,5		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med naturvetenskap	3,4		År
Förskolepersonalens bedömning av den pedagogiska miljön	3,4		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolepersonalens bedömarkompetens kvalitetssäkras i syfte att säkerställa likvärdigheten	2017-01-01	2017-12-31
Skapa digitala förutsättningar som stöd för barns lärande	2017-01-01	2017-12-31
Tydliggöra det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Barn utvecklar sina förmågor och sin kreativitet genom ett lustfyllt lärande

Förväntat resultat

Barnen utvecklar sin nyfikenhet och lust samt förmåga att leka och lära i den pedagogiska miljön och verksamheten

Barnen har ett rikt och varierande språk

Barnen utforskar matematiska begrepp, naturvetenskap och teknik

Arbetsätt

Pedagogerna är lyhörda och medvetna om att se miljön som den tredje pedagogen och ger förutsättningar för barnen att utveckla lek och samspel genom att erbjuda tillgängligt och stimulerande material för utforskande och utmaningar.

Barn och pedagoger arbetar utforskande i projekt där barnen utmanas bl.a i matematiskt och naturvetenskapligt tänkande genom att de får komma fram till olika lösningar, dra slutsatser uppskatta antal, jämföra och sortera.

Pedagogerna ser till att skapa ett språkligt klimat där barnen har taltid och talutrymme. Det finns ett aktivt lyssnande för barnens frågor, berättande och funderingar. Medvetenhetens betydelse för läsningen är hög och pedagogerna läser mycket för barnen och reflekterar tillsammans med dem om innehållet. Pedagogerna uppmuntrar andra modersmål än svenska genom samtal om olika kulturer, läser litteratur från andra länder samt sjunger visor från andra kulturer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förhållningssätt - Ett förhållningssätt utifrån tron på det kompetenta barnet är en grundsyn i vår verksamhet där vi tror på barnet och dess kompetenser och låter dem vara delaktiga och utforskande i det vi gör. I reflektionsverktyget syns det att alla arbetslag arbetar utifrån ett utforskande förhållningssätt Pedagogisk dokumentation - barnen får kontinuerligt syn på samt tar del av sin utveckling genom de reflektioner vi (pedagog och barn) gör tillsammans i projektet	2017-01-22	2017-12-31
Språk - Barnen blir dagligen erbjuden minst en stund högläsning/dag. Detta i ett sammanhang som gynnar barnets möjlighet till utveckling och lärande. Vi skapar möjlighet för barnen att välja litteratur från olika länder och	2017-01-22	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
kulturer för att skapa nyfikenhet och förståelse för andra länder, språk och kulturer. Alla grupper har en dokumenterad planering av sin verksamhet där barnen dagligen (delar av dagen) vistas i mindre grupper med en närvarande pedagog.		
WKI	2017-01-22	2017-12-31

Nämndmål:

1.1.3 Barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass

Förväntat resultat

Barnen får ett avslut och en avrundning av sin förskoletid där både barn och vårdnadshavare ges tillfälle att se det lärande och den utveckling som skett. Barnen besöker förskoleklassen under vårterminen. Avslutningssamtal med barnets vårdnadshavare genomförs där man även lämnar över barnens pedagogiska dokumentation.

Enhetsmål:

Barn är väl förberedda inför övergången till förskoleklass

Förväntat resultat

Barnen upplever ett bra avslut på sin förskoletid där de får ta del av sitt lärande och utveckling genom pedagogisk dokumentation

Arbetsätt

Barnen erbjuds skolbarnsaktiviteter tillsammans med andra förskolor
 Avslutningssamtal med barnens vårdnadshavare genomförs och pedagogisk dokumentation lämnas över.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Avslutningssamtal -Alla familjer erbjuds avslutningssamtal där överlämnade dokument går igenom	2017-01-22	2017-12-31
Gemensamma skolbarnsaktiviteter i maj och augusti, hela området - Alla enhetens blivande skolbarn erbjuds gemensamma aktiviteter i maj och augusti. Vid APT i februari presenteras den grupp som ansvarar för denna planering slutet av april presenterar gruppen en planering med tydliga syften för dessa aktiviteter	2017-01-22	2017-12-31
Regelbundna aktiviteter för blivande skolbarn - Olika aktiviteter för blivande skolbarn sker regelbundet genom utflykter eller fördjupningsarbete där syftet är att barnen ges möjlighet att utveckla sin sociala förmåga, sin självkännet för att med trygghet kliva in i skolans värld.En struktur för dessa aktiviteter presenteras för vårdnadshavare på föräldramötet i februari	2017-01-22	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Nämndmål:

1.6.1 Nämndens verksamheter erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Inom nämndens verksamheter finns möjlighet till eget skapande och möjlighet att ta del av kultur i olika former. Kulturombuden ger inspiration och sprider goda exempel mellan verksamheterna. Nämnden verkar för att kulturen tillgängliggörs för alla inom stadsdelsområdet oavsett kön, ålder eller funktionsnedsättning.

Enhetsmål:

Kungsholmens södra förskoleområde erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Att förskolan är en social och kulturell mötesplats som kan stärka människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald och som förbereder barnen för ett liv i ett alltmer internationaliserat samhälle. Medvetenhet om det egna kulturarvet och delaktighet i andras kultur ska bidra till att barnen utvecklar sin förmåga att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Barnen deltar i kulturella upplevelser. Öka vårdnadshavares nöjdhet kring kulturfrågorna i förskoleenkäten

Arbetsätt

Barnen får uppleva och delta i kulturella aktiviteter både inom förskolan och utanför som t.ex. biblioteksbesök, olika teaterbesök, museum, stadsvandringar etc. Genom förskoleområdets projekt: naturvetenskap och kultur får barnen arbeta utforskande kring sitt eget kulturskapande.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Biblioteket - Alla grupper går med regelbundenhet till biblioteket och lånar böcker i syfte att använda vid projekt, tema eller liknande	2017-01-29	2017-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndmål:

2.4.1 Nämndens verksamheter är resurseffektiva

Förväntat resultat

Skräpahanteringen i parkerna är effektiv och miljövänlig. Enheternas avfall och matsvinn minskar. Insamlingen av matavfall ökar.

Enhetsmål:

Kungsholmens södra förskoleområde använder sig av ekologiska livsmedel

Förväntat resultat

Maten på områdets förskolor ska vara näringsrik, varierad, säsongsbetonad och till stor del innehålla ekologiska livsmedel.

Arbetsätt

Kockarna på förskolorna följer och är uppdaterade på stadens upphandlingar och livsmedelsverkets rekommendationer. Kockarna följer och arbetar utifrån Kungsholmens riktlinjer för mat och måltider.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kock möten - Områdets kockar träffas med regelbundenhet i syfte att skapa likvärdighet, inflytande och måluppfyllelse	2017-01-28	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Nämndmål:

2.5.1 Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta och giftfria

Förväntat resultat

Personal inom nämndens verksamheter har kunskap och medvetenhet om kemikalier och gör därmed kemikaliesmarta inköp. Produkter och material med lågt miljökrav fasas ut till förmån för miljömärkta produkter. Andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolan serverar vegetarisk mat minst två gånger per vecka	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

Kungsholmens södra förskolor är till stor del giffria och kemikaliesmarta

Förväntat resultat

Personalen inom Kungsholmens södra förskoleområde har kunskap och medvetenhet om kemikalier och gör därmed kemikaliesmarta inköp. Produkter och material med lågt miljökrav fasas ut till förmån för miljömärkta produkter. Andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna ökar.

Arbetssätt

Förskolorna gör medvetna val kring inköp. Samtliga förskolor jobbar kontinuerligt med hållbar utveckling där barnen är delaktiga.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Nämndmål:

3.5.1 Stadsdelsnämndens ekonomi är långsiktigt hållbar

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och befintliga resurser används så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån nya behov. Prognossäkerheten är god och åtgärder vidtas vid behov.

Enhetsmål:

Kungsholmens södra förskoleområde har en budget i balans

Förväntat resultat

Enheten har en budget i balans

Arbetssätt

Förskoleområdets kostnader ska ses över och fördelas på ett effektivt sätt så att utveckling och kvalitet sker trots begränsade resurser.

Kontinuerlig avstämning och uppföljning i nya mallen

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	81	83	År
 Sjukfrånvaro	7,8 %	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

4.2.1 Ledare och medarbetare är engagerade, lyhörda och nytänkande

Förväntat resultat

Förvaltningens chefer skapar en bra och hållbar arbetssituation med inkluderande arbetsplatser som är fria från diskriminering. Ledarskapet främjar medarbetarskap och har fokus på att utveckla medarbetarna och verksamheten. Medarbetarna ges ansvar och inflytande genom att chef och medarbetare tillsammans bryter ner verksamhetens mål för att öka förståelsen och skapa samsyn kring uppdraget. Allt i syfte att ge god kvalitet i servicen till medborgarna.

Enhetsmål:

Ledare och medarbetare är engagerade, lyhörda, nytänkande och ansvarstagande

Förväntat resultat

Medarbetarna inom förskoleområdet har förtroende för och upplever stöd från ledningen. Medarbetare är väl medvetna om mål och riktning samt sin egen del i helheten att nå uppsatta mål.

Varje medarbetare känner delaktighet, ansvar och engagemang.

Arbetsätt

Tydligt ledarskap med kontinuerlig uppföljning av igångsatta processer, där det finns en tydlig röd tråd genom allt görande och varande.

Ledarskapet utövas genom dialog, samtal och möten. Ledarskapet utövas så att varje medarbetares förmåga till delaktighet, ansvarstagande och utveckling stötts.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetslagsledarmöte - Ledningen träffar arbetslagsledarna varje månad inför APT, i syfte att skapa delaktighet och förståelse och engagemang	2017-01-29	2017-12-31
Husmöte - Veckan inleds med husmöte på varje förskola, där ledningen i möjligaste mån träffar en pedagog från varje grupp. Detta i syfte att fånga upp föregående vecka samt kommande vecka. Under samma eftermiddag behandlas detta vid ledningsmöte	2017-01-29	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Tillgänglighet - Ledningen besvarar alltid medarbetares mail, telefonsamtal eller sms skyndsamt - samma dag eller dagen efter	2017-01-29	2017-12-31

Nämndmål:

4.2.2 Ledare och medarbetare skapar tillsammans en bra och inkluderande arbetsmiljö

Förväntat resultat

Stadsdelsförvaltningens psykosociala arbetsmiljöindex ökar och sjukfrånvaron minskar. Det systematiska och särskilt det sociala och organisatoriska arbetsmiljöarbetet fortsätter att utvecklas i förvaltningens verksamheter. Samverkan genomförs på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Enhetsmål:

Medarbetarskapet inom Kungsholmens södra förskoleområde är engagerat, ansvarstagande och medskapande.

Förväntat resultat

Samtliga medarbetare är väl förtrogna med verksamhetens mål och uppdrag i enlighet med sin befattning.

Samtliga medarbetare arbetar med de förväntade resultaten utifrån förskolornas enhetsmål och är delaktiga förskoleområdets systematiska arbetsmiljöarbete.

Alla är medvetna och tar ansvar för sin del i helheten.

Arbetsätt

Systematiskt kvalitet- och arbetsmiljöarbete genomförs under året som ett underlag för att identifiera, åtgärda samt utveckla vårt arbete.

Vi arbetar för att samtliga medarbetare ser sig som medskapande i vår organisation där alla är ansvarstagande och har viljan att förbättra och utveckla verksamheten. Detta sker genom samtal och diskussioner i olika forum.

Kontinuerlig uppföljning av medarbetare med hög sjukfrånvaro.

Vi har en förväntan att alla är delaktiga och förberedda inför möten.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Nämndmål:

4.3.1 Kungsholmens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Förväntat resultat

De beslut och insatser som nämnden ansvarar för utgår ifrån individens lika rättigheter och möjligheter. Ett normkritiskt och inkluderande arbetssätt genomsyrar verksamheterna. Invånare och medarbetare upplever att nämndens verksamheter är fria från diskriminering.

Enhetsmål:

Kungsholmens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Förväntat resultat

En förskola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, då en trygg vardag är en förutsättning för att barnen ska kunna delta i verksamheten på lika villkor

Arbetssätt

Alla grupper har kontinuerligt återkommande diskussioner kring de sju diskrimineringsgrunderna. Diskussionerna dokumenteras och följs upp vid APT samt vid kvällsmöten med fokus på diskriminering och likabehandling. Det finns en tydlig rutin för rapportering av kränkningar till avdelningschef, som alla medarbetare är väl förtrogna med.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Nämndmål:

4.4.1 Barn och ungas rättigheter respekteras

Förväntat resultat

Barn och unga kommer till tals i utredningar och vid genomförande av insatser. I planeringen av parker och lek- och idrottsmiljöer finns ett barnperspektiv.

Enhetsmål:

Barn och ungas rättigheter respekteras enligt barnkonventionen.

Förväntat resultat

Verksamheten bygger på allas lika värde och avspeglas i vårt förhållningssätt, bemötande och våra handlingar

Arbetsätt

Pedagogerna arbetar utifrån plan för kränkande behandling med synsättet att alla barn är kompetenta och jämbördiga medborgare i vårt samhälle. Alla barn på förskolan är vårt gemensamma ansvar och alla pedagoger ska visa och agera genom sitt bemötande att hen respekterar alla individer och arbetar för de demokratiska värden som vårt samhälle vilar på. Barnen har reelt inflytande över innehållet i verksamheten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Likabehandlingsplan - människosyn -Vi har en god planering inför näst års revidering av likabehandlingsplanen som presenteras på studiedagen i majAlla arbetslag har en avstämning i reflektionsverktyget som är kopplat till likabehandlingsplanen - barnkonventionen	2017-01-29	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämndmål:

4.7.1 Kungsholmsbor blir väl bemötta och har möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

Medborgare på Kungsholmen utövar inflytande genom att lämna medborgarförslag och delta vid stadsdelsnämndens sammanträden. Nämndens råd är aktiva. Möjlighet till dialog finns genom förvaltningens sociala kanaler. Alla som tar del av nämndens verksamheter, vårdnadshavare och anhöriga har möjlighet till inflytande och bemöts med respekt. Synpunkter och klagomål besvaras.

Enhetsmål:

Brukare och andra medborgare upplever ett positivt och engagerat bemötande

Förväntat resultat

Brukare och andra medborgare upplever ett engagerat bemötande.
Brukare upplever engagemang, tillgänglighet och möjlighet till inflytande i verksamheten.

Arbetsätt

Vi arbetar aktivt med bemötande

"Alla barn är allas ansvar", vilket betyder att alla pedagoger engagerar sig i mottagandet av barn vid lämning, samt överlämnandet av information vid hämtning. Diskussion samt uppföljning är av detta är en stående punkt vid varje APT under vårterminen. Vid

vårterminens slut görs en utvärdering i syfte att se om samma kontinuitet i uppföljning behövs under höstterminen

Ledningen jobbar aktivt med tillgänglighet. Vi har som mål att besvara mail inom 24 timmar, i de fall då det inte är möjligt skickas en bekräftelse på att mailet är mottaget samt när man beräknar återkomma

Ledning och medarbetare är öppna och tillgängliga för visning av förskolorna samt möten och samtal om vår verksamhet

Nämndmål:

4.7.2 Barn i förskolan är delaktiga i demokratiska processer

Förväntat resultat

Barnen uttrycker sina tankar och åsikter och gör aktiva val. Barnen deltar i olika former av samarbete och beslutsfattande och respekterar gemensamma beslut.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen i förskolan är delaktiga i demokratiska processer	89 %		År

Enhetsmål:

Barnen är delaktiga i demokratiska processer.

Förväntat resultat

Barnen har tilltro till sina egna förmågor och ges möjligheter att ge uttryck för dem

Barnen upplever att de blir lyssnade på

Barnen utvecklar sina förmågor att uttrycka sina tankar och åsikter och kan därmed påverka sin situation och verksamhetens innehåll

Arbetsätt

Barnens intressen, förmågor och tankar är grunden för projektarbeten och olika aktiviteter.

Pedagogerna är närvarande och inlyssnande och alla barn respekteras för sina val.

Barnen är delaktiga i utformningen av den pedagogiska miljön och pedagogerna är lyhörda för att miljön gynnar hens intressen.

I verksamheten uppmantras och ges möjligheter för samtal och möten där barnen kan uttrycka sig.

Barnen ges inflytande i praktiska situationer och över innehåll i verksamheten.

Den pedagogiska dokumentationen synliggör barnens lärande och är ett stöd för de demokratiska processerna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Den pedagogiska miljön är utformad så att barnen kan vara självständiga, utforskande och göra egna val. Barnens olika intressen, behov och pågående projektarbete ligger till grund för förändringar i den pedagogiska miljön. I vår verksamhet förekommer dagligen olika former av möten/samlingar där barnen har möjlighet att göra val, uttrycka sina åsikter och påverka sin dag. Förhållningssättet till miljön, olika mötesformer och projektarbetet syns i reflektionsverktyget	2017-01-27	2017-12-31

Nämndmål:

4.7.3 Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller

Förväntat resultat

Vårdnadshavare upplever att de bemöts med respekt av förskolans personal. Vårdnadshavare känner att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamhet, uppföljning och utvärdering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till samverkan med förskolan	80 %		År

Enhetsmål:

Förskola och hem kompletterar varandra utifrån sina olika roller

Förväntat resultat

Vårdnadshavare är nöjda med hur de kan ta del av verksamhetens innehåll och barnens trivsel och utveckling

Vårdnadshavare upplever att förskolan är välkomnande och trygg.

Arbetsätt

Pedagogerna är lyhörda för vårdnadshavares åsikter och synpunkter

Pedagogerna erbjuder utvecklingssamtal där samtal förs om barnets trivsel och utveckling

Pedagogerna dokumenterar verksamheten som vårdnadshavare kontinuerligt kan ta del av

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bemötande - Vi arbetar aktivt med bemötande "Alla barn är allas ansvar", alla pedagoger engagerar sig i mottagandet av barn vid lämning, samt överlämnandet av information vid hämtning, en stående punkt vid vårens APT.	2017-01-27	2017-12-31
Informationsmöte ledning - I början av året håller ledningen ett informationsmöte för vårdnadshavare på varje förskola. Mötet syftar till att beskriva organisation, övergripande mål samt verksamhetens systematiska kvalitetsarbete. Vid gruppernas föräldramöte som äger rum 2 gånger/år finns en gemensam del för hela området som bland annat innefattar presentation av förskolans samt enhetens mål.	2017-01-27	2017-12-31
Olika mötesformer -Förskoledialog 2 gånger/termin, föräldramöten 1 gång/termin, utvecklingssamtal 1 gång/termin. Utöver dessa bjuds vårdnadshavarna in till någon form av vernissage, sommarfest, avslutning eller liknande. Föräldrar/vårdnadshavare är även välkomna att vara med och besöka oss i den dagliga verksamheten.	2017-01-27	2017-12-31

Uppföljning av ekonomi

Resursanvändning

Budget 2017

SAMMANFATTNING BUDGET 2017			
Prestationsintäkter	43 318	Antal barn, snitt	
		Små	203
Övriga intäkter	1 644	Stora	182
		Totalt	385
Summa intäkter	44 962		
Lön	39 909		
Övriga kostnader	5 045		
S:a kostnader	44 954		
Beräknat resultat	0		
Ev kommentar			

Övriga frågor

På varje förskola finns skriftliga rutiner för synpunkter och klagomål. Alla klagomål följs upp med vårdnadshavare samt berörd personal. Positiva synpunkter återkopplas till medarbetarna. Synpunkter och klagomål som kommer till oss via mail följer vi alltid upp via svarsmail, telefonsamtal eller inbokade samtal med berörd vårdnadshavare. På förskoleråd lämnas utrymme för vårdnadshavares egna frågor i möte med cheferna.

Enhetschef: Sofia Tejler

Verksamhetsplan 2017 för Stockholms habiliteringsenheter

Innehållsförteckning

Inledning	3
Organisations- och ledningsstruktur.....	4
1. Ett Stockholm som håller samman	4
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	4
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	6
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	7
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	7
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	8
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	8
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	8
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	8
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	10
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	11
Uppföljning av ekonomi.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Resursanvändning	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Budget 2017	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Övriga frågor	12

Inledning

Barnens självständighet och förskolans kompetens

Stockholms Habiliteringsenheter vänder sig till barn i åldrarna två till och med sex år med motoriska funktionsnedsättningar som går eller ska börja på en förskola. Arbetet består dels av att träna barnet mot tydligt uppsatta mål samt att handleda och fortbilda barnets förskolepersonal för att öka förståelsen för hur förskolan kan bidra till barnets motoriska utveckling.

Barnen kommer två dagar i vecka till habiliteringsenheten under en träningsperiod på ca 20 veckor. Medföljande person från förskolan är en aktiv part i träningen och ökar på så sätt sin kompetens inom området funktionsnedsättning och sin kunskap om det specifika barnet och hur denne ska träna i sin vardag för att uppnå de uppsatta målen. Syftet med verksamheten är att ge barnet möjligheter att utvecklas optimalt efter sina förutsättningar samt öka barnets delaktighet i sitt vardagliga liv.

Stockholms habiliteringsenheter består av två enheter, Habiliteringsenheten Ballongen i Skarpnäck och Stadshagens habiliteringsenhet på Kungsholmen. Kungsholmens stadsdelsförvaltning är huvudman för verksamheten. På de båda enheterna arbetar arbetsterapeuter, logoped, pedagoger och sjukgymnaster. Upptagningsområde är hela Stockholms län. För barn utanför Stockholms Stad står hemkommunen för kostnaden under träningsperioden.

Förutom kärnuppdraget anordnar habiliteringsenheterna föreläsningar för länets förskolepersonal som en del i att öka kunskapen om barn med särskilda behov och sprida kunskap om metoder att använda i förskolan. Målet är att barnet ska kunna ta del av förskolans läroplan på samma villkor som alla barn.

Under 2017 är användning av digitala hjälpmedel ett prioriterat område. Både att skaffa mer kunskap på enheterna samt sprida kunskap till medföljande förskolepersonal och övriga förskolor i länet. Målet är att barnen på Stockholms Habiliteringsenheter ska få tillgång till och kunna utnyttja de digitala hjälpmedel som finns och att habiliteringsenheterna ska vara kunskapsspridare inom detta område.

Organisations- och ledningsstruktur

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Nämndmål:

1.1.2 Barn utvecklar sina förmågor och sin kreativitet genom ett lustfyllt lärande

Förväntat resultat

Alla barn ges möjligheter till utveckling och lärande på lika villkor i utvecklade pedagogiska inne- och utemiljöer. Materialet är rikligt och varierat med utgångspunkt i läroplanens målområden. Barnens språk och kommunikation utvecklas och berikas genom olika aktiviteter. Matematiska begrepp synliggörs och används aktivt. Barnen får goda möjligheter att utforska naturen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Skapa digitala förutsättningar som stöd för barns lärande	2017-01-01	2017-12-31
Tydliggöra det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer	2017-01-01	2017-12-31

Enhetsmål:

De barn som får träning på habiliteringsenheterna ska få utökade möjligheter till självständighet, inflytande och delaktighet i sitt eget lärande.

Förväntat resultat

Att barnen utvecklar sina förmågor inom de prioriterade målområden som de får träna på habiliteringsenheten.

Arbetsätt

Barnens träning är målfokuserad och intensiv. Hela teamet bestående av arbetsterapeut, logoped, pedagog och sjukgymnast sätter tillsammans med barn och föräldrar mål som barnet kan förväntas klara under den aktuella träningsperioden. Målområdena är motoriska, kommunikativa och sociala. Träningen syftar till att barnen ska uppnå en ökad delaktighet o självständighet i vardagliga aktiviteter utifrån sina egna förutsättningar. Mål och åtgärder dokumenteras i en habiliteringsplan. Barnen deltar i enheternas verksamhet, i grupp och enskilt, två dagar varje vecka. En person från barnets förskola, eller annan vuxen, följer med barnet för att med stöd av handledning och fortbildning kunna träna och erbjuda en utvecklande vardag för barnet.

Enheterna ansvarar också för förskrivning av hjälpmedel och stöd vid anpassningar av barnets

olika miljöer. Besök görs av habiliteringens personal på förskola och i hemmet. En god samverkan med barnets närmsta nätverk, familj och förskola är viktigt för att nå resultat.

Resursanvändning

Sammanlagt arbetar 12 personer med högskolekompetens på de båda enheterna alla har tillgång till arbetsplats med relevant utrustning. För att utvecklas behöver barnet träna både hemma och på förskolan, habiliteringsenheterna förmedlar därför kunskap och praktiskt förhållningssätt till föräldrar, förskolepersonal och resurspersoner. Medel avsätts i budget för kompetensutveckling av medarbetare så att upprätthållande och utveckling av kunskaper är möjlig.

Uppföljning

Barnens mål formuleras i enlighet med den s.k. GAS skalan (Goal Achievement Scale). I slutet av varje träningsperiod bedöms måluppfyllelsen, tillsammans med föräldrar och förskolepersonal. Barnen får också möjlighet att själva utvärdera om de nått sitt mål. Journalkopior med sammanfattning av träningsperioden skickas till barnets habiliteringscenter i Landstinget.

Utveckling

Samordningen mellan habiliteringsenheterna och de insatser som landstinget samtidigt ger barnet behöver förbättras. Ett nytt samverkansavtal blev klart under 2016 och under 2017 inleds arbetet med att utarbeta gemensamma rutiner t.ex. för informationsutbyte. Möjlighet till digitalt journalsystem skall utredas.

Enhetsmål:

Förskolans medarbetare ska uppleva att de fått ökad kompetens att stödja barns lärande och utveckling i syfte att underlätta för barn med funktionsnedsättningar att inkluderas i förskolegruppen samt följa läroplanen.

Förväntat resultat

Att förskolans medarbetare upplever att de fått användbara kunskaper som ökar barnens möjligheter att lära, utvecklas och inkluderas i förskolans verksamhet. Medföljande vuxen från förskolan ska efter träningsperiodens slut uppleva en kompetenshöjning.

Arbetsätt

Förskolepersonal som tillsammans med barnet deltar i habiliteringsenheternas verksamhet får kontinuerlig teoretisk och praktisk handledning som är individuellt anpassad. De får kunskaper och rekommendationer som ökar deras kompetens om hur barnet ska kunna inkluderas och aktivt delta i förskolans verksamhet. Förskolepersonalen handleds bland annat kring områdena socialt samspel och lek, kommunikation, motorik och ADL (aktivt dagligt liv). I verksamheternas arbetsätt ingår besök på barnens förskolor för samverkan, handledning och anpassning av den fysiska och sociala miljön för att på bästa sätt främja barnets välmående och utveckling.

Habiliteringspersonalens arbetsätt och anpassade inomhus- och utomhusmiljö fungerar som

inspiration och förebild för medföljande förskolepersonal. I verksamheterna ingår utevistelse där fokus ligger på hur barnet ska kunna vara delaktigt och stimuleras till lek och lärande utomhus. Förskolepersonalen får praktisk handledning kring leksituationer och anpassningar av utomhusmiljön för ökad delaktighet. Utöver handledning av förskolepersonalen som deltar med ett barn i en träningsperiod, anordnas fortbildning riktad till all förskolepersonal i Stockholm stad. Fortbildningsinsatserna ges av habiliteringsenheternas personal och av externa föreläsare.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Utvärdering	80		Halvår

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Nämndmål:

1.6.1 Nämndens verksamheter erbjuder ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Inom nämndens verksamheter finns möjlighet till eget skapande och möjlighet att ta del av kultur i olika former. Kulturombuden ger inspiration och sprider goda exempel mellan verksamheterna. Nämnden verkar för att kulturen tillgängliggörs för alla inom stadsdelsområdet oavsett kön, ålder eller funktionsnedsättning.

Enhetsmål:

Kreativt lärande

Förväntat resultat

Barnen och förskolepersonalen ska under träningsperioden exponeras för olika sätt för barn med funktionsnedsättningar att få utlopp för sin kreativitet. Olika sätt att använda konst och musik som en del av den träning som barnen behöver ska också visas för medföljande vuxen.

Arbetsätt

Personalen på habiliteringsenheterna väver in kreativitet och musik i de träningsmoment som de genomför med barnen. Metoder anpassas för att passa varje barn och för att träningen ska bli lustfylld för barnet.

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndmål:

2.4.1 Nämndens verksamheter är resurseffektiva

Förväntat resultat

Skräphanteringen i parkerna är effektiv och miljövänlig. Enheternas avfall och matsvinn minskar. Insamlingen av matavfall ökar.

Enhetsmål:

Stockholms habiliteringsenheter arbetar för att vara resurseffektiva och miljömedvetna

Förväntat resultat

Att nå högsta möjliga återvinningsgrad på båda enheterna. Alla medarbetare väljer, när det är möjligt, hållbara och giftfria alternativ vid inköp.

Att enheterna inventerat och ersatt giftiga, resursineffektiva material med kemikaliesmarta och hållbara.

Att hållbarhetstanken och miljömedvetenheten ska genomsyra så mycket som möjligt i verksamheten.

Arbetsätt

Båda enheterna har tillsammans med hyresvärdarna gått igenom och uppdatera de befintliga källsorteringsrutinerna och avfallshanteringen. Återvinning av matavfall sker nu på den ena enheten. På den andra enheten kan inte värden erbjuda utrymmen för källsortering. Vi ska under 2017 vara måna om att varje enhet utnyttjar sina återvinningsmöjligheter till max och är så resurseffektiva som möjligt.

Vid inköp av material som inte finns i Agresso undersöker vi alltid om det är möjligt att göra bra miljö val. Enheterna har även ett allmänt fokus på att värna om miljön. Källsortering, val av färdmedel, inköp av vitvaror och noggrann utprovning av hjälpmedel är exempel på det.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Nämndmål:

3.5.1 Stadsdelsnämndens ekonomi är långsiktigt hållbar

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och befintliga resurser används så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån nya behov. Prognossäkerheten är god och åtgärder vidtas vid behov.

Enhetsmål:

Habiliteringsenheternas verksamhet ska rymmas inom fastställd budget.

Förväntat resultat

Att enhetens budget ska vara i balans.

Arbetsätt

Budgetläget tas regelbundet upp på arbetsplatsträffar. Förutsättningarna är väl kända och personalgruppen är delaktig i prioriteringar.

Båda enheterna har medarbetare som kan sköta stadens nya arbetsätt med e-handel

Resursanvändning

Stockholms stad tillför ett fast anslag till Kungsholmens stadsdelsförvaltning för drift av Stockholms habiliteringsenheter.

För barn boende i länets andra kommuner betalar hemkommunen självkostnadspris.

Enheten tillförs också medel för att kompetensutveckla Stockholms förskolepersonal vad det gäller barn med funktionsnedsättning.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	90	83	År
 Sjukfrånvaro	4 %	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

4.2.1 Ledare och medarbetare är engagerade, lyhörda och nytänkande

Förväntat resultat

Förvaltningens chefer skapar en bra och hållbar arbetssituation med inkluderande arbetsplatser som är fria från diskriminering. Ledarskapet främjar medarbetarskap och har fokus på att utveckla medarbetarna och verksamheten. Medarbetarna ges ansvar och inflytande genom att chef och medarbetare tillsammans bryter ner verksamhetens mål för att öka förståelsen och skapa samsyn kring uppdraget. Allt i syfte att ge god kvalitet i servicen till medborgarna.

Enhetsmål:

Kärnvärdena engagemang, lyhördhet och nytänkande genomsyrar hela verksamheten.

Förväntat resultat

Att chef och medarbetare tar grundarbetet med kärnvärdena ett steg vidare.

Att det höga AMI värdet kvarstår vid nästa mätning.

Att alla medarbetare, även de nyanställda, vet vad som förväntas av dem och upplever att de har stöd i sitt arbete av enhetschefen.

Alla medarbetare känner att verksamheten har högt i tak, uppmuntrar utveckling och att de ges plats att engagera sig i och påverka sitt arbete och sin arbetsplats.

Arbetsätt

De två teamen består av personer med olika högskoleutbildningar. Alla tar ett stort ansvar för verksamheten och är mycket delaktiga i att formulera, genomföra och följa upp verksamhetens mål. Grundarbetet med att genomlysna verksamheten utifrån kärnvärdena är klart och handlingsplan finns för det fortsatta arbetet. Tydlig fördelning av övergripande ansvarsområden och "årshjul" finns.

Medarbetarna får stora möjligheter att inom verksamhetens ram planera och genomföra sina arbetsinsatser. Alla ges möjlighet att vara aktiva i arbetet med verksamhetsutvecklingen på alla områden. Arbetsplatsträffar är inplanerade varje månad. Det ges möjlighet för medarbetarna att inkomma med punkter till APT och en agenda upprättas en vecka i förväg. Enhetschefen har en arbetsplats på varje enhet och målet är att tiden fördelas lika på de båda enheterna.

Aktivt Medskapande index mäts vid nästa mätning i januari 2017.

Utveckling

År 2017 byter verksamheten enhetschef.

Nämndmål:

4.2.2 Ledare och medarbetare skapar tillsammans en bra och inkluderande arbetsmiljö

Förväntat resultat

Stadsdelsförvaltningens psykosociala arbetsmiljöindex ökar och sjukfrånvaron minskar. Det systematiska och särskilt det sociala och organisatoriska arbetsmiljöarbetet fortsätter att utvecklas i förvaltningens verksamheter. Samverkan genomförs på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Enhetsmål:

Arbetsmiljön på Stockholms habiliteringsenheter är bra och inkluderande

Förväntat resultat

Medarbetare och chef upplever att de har en både fysisk och psykosocialt bra arbetsmiljö. Den låga sjukfrånvaron bibehålls.

Arbetsätt

Båda enheterna har mycket höga värden på alla variabler i medarbetarenkäten och även låg sjukfrånvaro. Arbetsättet för att bibehålla den positiva statistiken beskrivs nedan: Verksamheten är uppdelad i två små team, beslutsvägarna är korta och idéer kan tas tillvara. Medarbetarna arbetar nära tillsammans och har ett tydligt eget ansvarsområde i verksamheten.

Arbetet är fysiskt krävande. Enhetschefen och medarbetarna samverkar för att skapa så ergonomiska arbetsställningar som möjligt. Nya idéer som bidrar till detta uppmuntras. Teamets arbetsätt skapar och förutsätter engagemang, ansvarstagande och medskapande. Alla är aktivt delaktiga i planering, genomförande och utvärdering av planerade insatser. Medel avsätts i budget för extern handledning.

Genomgång av olika utvärderingar, arbetsmiljöromd, medarbetarenkät och medarbetarsamtal lägger grunden till fortsatt utvecklingsarbete.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Nämndmål:

4.4.1 Barn och ungas rättigheter respekteras

Förväntat resultat

Barn och unga kommer till tals i utredningar och vid genomförande av insatser. I planeringen av parker och lek- och idrottsmiljöer finns ett barnperspektiv.

Enhetsmål:

Habiliteringsenheternas verksamhet bidrar till att förverkliga barnkonventionen

Förväntat resultat

Att verksamheten bidrar till att uppnå;

Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras

Artikel 12: Barnets rätt att bilda sig en åsikt och säga sin mening.

Artikel 23: Varje barn med fysiskt (eller psykiskt handikapp) har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som möjliggör dess aktiva deltagande i samhället.

Artikel 31: Barnet har rätt till lek, vila och fritid.

Arbetsätt

Barnkonventionen genomsyrar Stockholms Habiliteringsenheter.

Artikel 2: För att verka mot diskriminering av barn arbetar vi med fortbildning av förskolans personal. Både på ett övergripande plan och direkt kopplat till specifika barn.

Artikel 12: Barnen träffar en liten grupp barn hos oss som de kan identifiera sig med. Vi stödjer deras sociala förmåga och introducerar AKK (Alternativ och kompletterande kommunikationssätt)

Artikel 23: Målet för alla uppdrag habiliteringsenheterna åtar sig är att stödja enskilda barn i sin självständighet men också en utgångspunkt för det stöd vi ger till föräldrar och förskolepersonal.

Artikel 31. Förutom att vi arbetar med att stärka de enskilda barnens möjligheter att aktivt delta i aktiviteter samverkar vi också med andra aktörer. Vi bidrar till att sprida information om aktiviteter som riktar sig till vår målgrupp. Vi bidrar också med att ordna enstaka aktiviteter som ger barnen en möjlighet att prova på en aktivitet för att sedan eventuellt fortsätta på egen hand.

Vi anordnar fortbildning och workshops som syftar till att stödja förskolepersonalens arbete med barns lek ute och inne.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämndmål:

4.7.1 Kungsholmsbor blir väl bemötta och har möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

Medborgare på Kungsholmen utövar inflytande genom att lämna medborgarförslag och delta vid stadsdelsnämndens sammanträden. Nämndens råd är aktiva. Möjlighet till dialog finns genom förvaltningens sociala kanaler. Alla som tar del av nämndens verksamheter,

vårdnadshavare och anhöriga har möjlighet till inflytande och bemöts med respekt. Synpunkter och klagomål besvaras.

Enhetsmål:

Barns möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

Alla barn på Stockholms Habiliteringsenheter ska vara delaktiga i utformandet av sin habiliteringsplan. De ska ges möjlighet att uttrycka sin åsikt och sätta sina egna mål för träningsperioden.

Arbetsätt

Genom att främja kommunikation och mötas på barnets villkor. Enskilda samtal med varje barn om vad de själva önskar uppnå med sin träningsperiod.

Övriga frågor

Habiliteringsenheternas barnunderlag har under flera år varit ojämnt och en analys av behovet kommer att göras under 2017. Ett prioriterat område under våren är att träffa alla habiliteringscenter i Stockholms Län, som är de som ansöker om plats för barnen, för att efterhöra vilket behov som de ser hos sina brukare framöver och lyssna på vad de tror är anledningen till att barn inte kommer till enheterna. Vi kommer också att utveckla vår närvaro på sociala medier och på så sätt nå ut till fler familjer som inte känner till att habiliteringsenheterna finns som en resurs för deras barn.